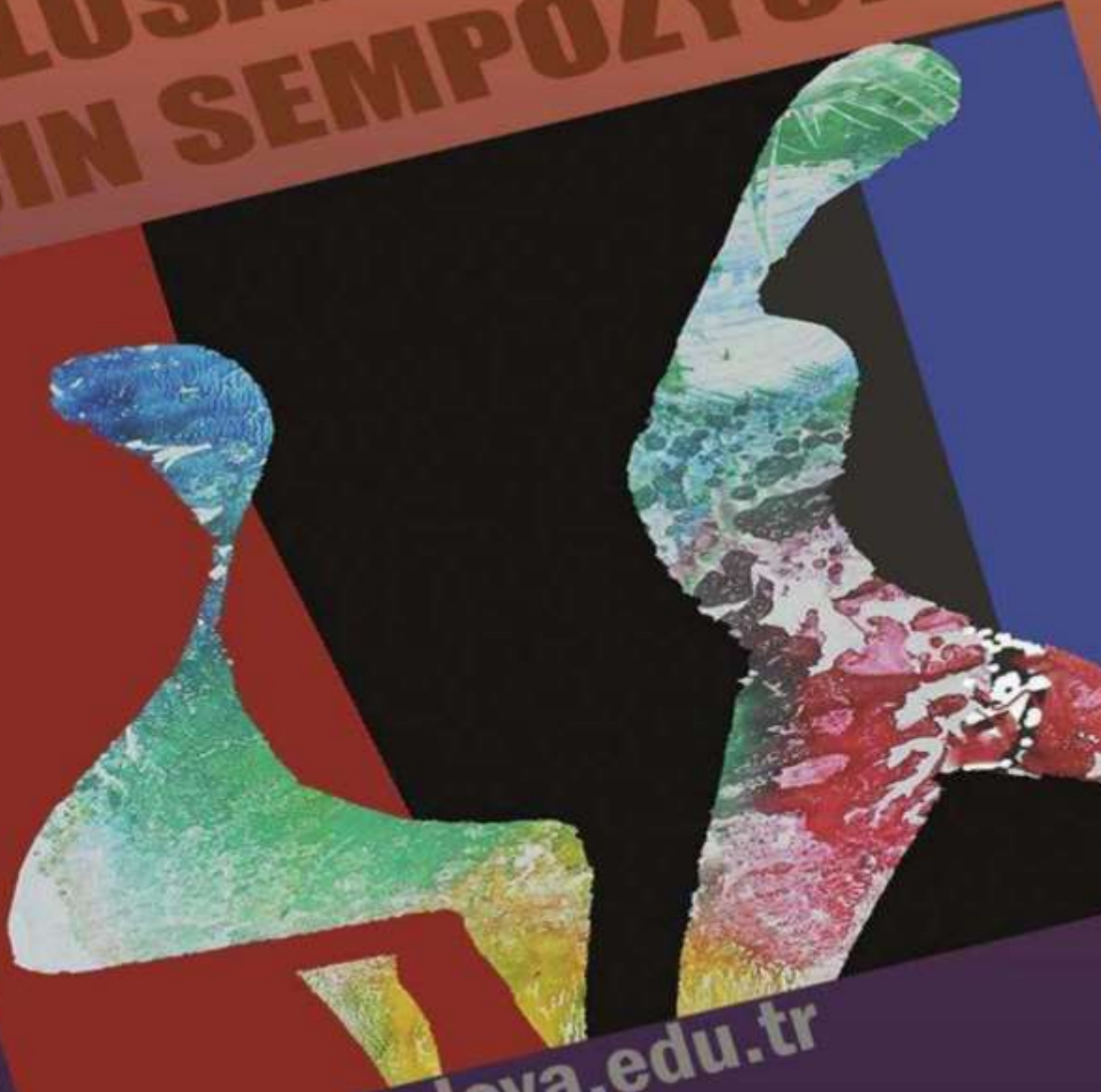

8-9 MART 2019

III. ULUSAL KADIN SEMPOZYUMU

YALOVA ÜNİVERSİTESİ

yukam@yalova.edu.tr

BİLDİRİ ÖZETLERİ

YALOVA - 2019

YALOVA ÜNİVERSİTESİ & GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

III. ULUSAL KADIN SEMPOZYUMU

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

8-9 MART 2019

III. Ulusal Kadın Sempozyumu Bildiriler Kitabındaki yazıların yasal ve bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir. Her hakkı saklıdır. Bu kitabın hiçbir kısmı yayıncısının yazılı izni olmaksızın elektronik veya mekanik, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi saklama, erişim sistemi de dahil olmak üzere herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, basılıp yayınlanamaz, kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

e-ISBN 978-975-2481-12-1

Birinci Baskı 2019

Editörler

Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY Prof. Dr. Reyhan Ayşen WOLFF

Dr. Öğr. Üyesi Selahattin YILMAZ

Kapak Tasarımı: Selahattin YILMAZ

Sayfa Tasarımı: Kutluğ Kağan KARAHAN

Yalova Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Merkez Yerleşke / Yalova

Tel: 02268155114 e-posta: yukam@yalova.edu.tr

Mart / 2019

SEMPOZYUM KURULLARI

Onursal Başkanlar

Prof. Dr. Suat CEBECİ
Yalova Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Cevdet COŞKUN
Giresun Üniversitesi Rektörü

Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY
Yalova Üniversitesi
Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Dr. Öğr. Üyesi Sinem AYANOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Handan BÜLBÜL
Dr. Öğr. Üyesi Elif Mamur YILMAZ
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin MAMUR IŞIKÇI

Sempozyum Sekreteryası

Arş. Gör. Kutluğ Kağan KARAHAN
Arş. Gör. Yusuf Ziya YILDIRIM
Arş. Gör. Hasan ÇÖLGEÇEN
Arş. Gör. Abdullah Selim DOĞAN
Arş. Gör. Esra Nur KAZAR
Arş. Gör. Fatma TOSUN
Arş. Gör. Dr. Yasemin ÇÖLGEÇEN

BİLİM KURULU

- Prof. Dr. Yusuf ALPER Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa AYKAÇ Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Serpil AYTAÇ Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Yonca GÜROL Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Safiye KIRLAR Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Sedat MURAT İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Neziha MUSAOĞLU Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY Yalova Üniversitesi
Prof. Dr. Aysen TOKOL Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Reyhan Ayşen WOLFF Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Senay YÜRÜR Yalova Üniversitesi
Doç. Dr. Şirin DİLLİ Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Ekrem ERDOĞAN Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Nuray MAMUR Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşe SIDIKA OKTAY Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Fatma KAHRAMAN GÜLOĞLU Yalova Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Burcu YILMAZ ŞAHİN Giresun Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Elif DOĞRU Giresun Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Elif MAMUR YILMAZ Giresun Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Emel BAHADIR YILMAZ Giresun Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Esmeray ALACADAĞLI Bayburt Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Esra Gökçen KAYGISIZ Giresun Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Handan BÜLBÜL Giresun Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Hayriye ŞENGÜN Bayburt Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Hilal ŞAHİN Giresun Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Mustafa ALTUNOK Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Nazım KURUCA Giresun Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Selahattin YILMAZ Giresun Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Serkan ÖZTÜRK Giresun Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Seçil Gül MEYDAN YILDIZ Bozok Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Ülkü KARA Giresun Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Yasemin MAMUR IŞIKÇI Giresun Üniversitesi

DAVETLİ KONUŞMACILAR

Nergis ÇORAKÇI
Tiyatro Sanatçısı

Figen BİLGEN
Abdi İbrahim İlaç San. Ve Tic. A.Ő. Pazarlama ve Satış Direktörü

Nazan ÇELİK
Otobüs Kaptanı

Nurten ANIL
Yalova Kent Konseyi Kadın Meclisi Başkanı

Merve YADİGAR GENÇER
Yalova Ticaret ve Sanayi Odası Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı

III. ULUSAL KADIN SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

(09.03.2019/Yalova)

(Yalova Üniversitesi YÜKAM ve Giresun Üniversitesi GÜKAM)

8-9 Mart 2019 tarihleri arasında Yalova Üniversitesi Kadın ve Aile Uygulama ve Araştırma Merkezi (YÜKAM) ve Giresun Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (GÜKAM) tarafından üçüncüsü Yalova’da düzenlenen **III. Ulusal Kadın Sempozyumu** kapsamında sunulan bilimsel çalışmalar ile birlikte sempozyumun ilk günü Dr.Öğr. Üyesi Nursel KARACA “Kadın Ruhundan Esintiler” Çini ve Ebru Sergisi, ikinci günü Rahşan ÖZGÖÇER kişisel resim sergisi sempozyum etkinliği dahilinde yer almıştır.

III. Ulusal Kadın Sempozyum’un amacı dünyada ve ülkemizde önemli kadın sorunlarından olan kadın haklarının ailede, çalışma hayatında, sporda, sanatta, akademide, bilimde, edebiyatta ve yönetim gibi sosyal, ekonomik ve hukuk alanlarında güçlendirilmesi, ailenin korunması ve kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda toplumsal farkındalığın ve duyarlılığın artırılmasında çözüm önerilerinin paylaşılmasıdır.

Sempozyumun açılışı Yalova Valisi Muammer Erol, Yalova Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Suat Cebeci, Giresun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Cevdet Coşkun, Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Süleyman Özdemir, Kırklareli Üniversitesi Kurucu Rektörü Prof. Dr. Mustafa Aykaç, Yalova Vali Yardımcısı Dr. Ahmet Kurt, İstanbul Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Sedat Murat’ın yanı sıra akademisyenler, çeşitli kurum ve kuruluşların değerli mensupları ile öğrencilerin katılımıyla 8 Mart 2019 tarihinde gerçekleşmiştir.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Birleşmiş Milletler tarafından tanımlanmış uluslararası bir gün olup bu günün anlamını ve önemini belirten açılış konuşmaları Yalova Üniversitesi YÜKAM Müdürü Prof. Dr. Elif Yüksel Oktay ve Giresun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Cevdet Coşkun tarafından yapılmıştır. Açılış konuşmalarının ardından İstanbul Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Sedat Murat’ın moderatörlüğünde sinema ve tiyatro sanatçısı Nergis Çorakçı, Abdi İbrahim İlaç San. Ve Tic. A.Ş. Pazarlama ve Satış Direktörü Figen Bilgen, 25 yıldır otobüs kaptanlığı yapan Nazan Çelik, Yalova Kent Konseyi Kadın Meclisi başkanı Nurten Anıl ve Yalova Ticaret ve Sanayi Odası Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Merve Yadigar Gençer’den oluşan panelistlerin katılımıyla gerçekleşen ‘Açılış Paneli’nde konuşmacılar kariyerlerindeki başarı öykülerini ve tecrübelerini dinleyicilerle paylaşmışlardır.

III. Ulusal Kadın Sempozyumuna çeşitli üniversiteler ve diğer kurumlardan 63 bildiri gönderilmiş ve 60 bildiri sunulmuştur. Sempozyumun birinci ve ikinci günü Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Halide Edip Adıvar, Sabiha Gökçen ve Nene Hatun salonlarında eş zamanlı oturumlarda sunumlar gerçekleşmiştir. Sempozyumdaki bildirilerin konu ve içerikleri kadını birey, eş, anne ve çalışan olarak çok farklı açılardan detaylı bir şekilde incelemeye yönelik hazırlanmış olup çeşitlilik söz konusudur. Sempozyumda sunulan bildiriler konuları açısından genel olarak sınıflandırılarak disiplinlerarası bir değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirmeye göre;

SUNULAN BİLDİRİ KONULARA GÖRE DAĞILIMI	SAYI
Çalışma hayatında kadın hakları ve Girişimcilik	14
Din ve Tarihte Öncü Kadınlar	6
Ekonomi, Kooperatif, Sosyal ve Kültürel	5
Meslek ve İstihdam	5
Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddet	5
Engelli Kadın Hakları	3
TV, Dizi ve Sinema	3
Mobbing ve Cam Tavan	3
Reklam ve Sosyal Medya	2
Teknoloji	2
Suriyeli Kadınlar ve Göç	2
Sanat	2
Kadın Dostu Kentler	1
Kadın Öğretmenler	1
Kadın Çobanlar	1
Evlilik	1
Sağlık	1
Kadın Yöneticiler	1
Kadın Akademisyenler	1
Siyaset	1
Kız Çocuklarının Okullaşması	1
Üniversitelerde Kadın Üzerine Yapılan Tezler	1
TOPLAM	62

Sempozyumun “**Kapanış Paneli**” Yalova Üniversitesi Öğretim Üyesi ve YÜKAM Müdürü **Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY** moderatörlüğünde; Kırklareli Üniversitesi Rektör Yardımcısı **Prof. Dr. Neziha MUSAOĞLU**, Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi **Prof. Dr. Asuman AKAY AHMED**, Giresun Üniversitesi Öğretim Üyesi **Prof. Dr. Safiye KIRLAR**, Giresun Üniversitesi Öğretim Üyesi ve GÜKAM Müdürü **Prof. Dr. Reyhan Ayşen WOLFF** ile Giresun Üniversitesi Öğretim Üyesi **Dr.Öğr. Üyesi Elif MAMUR YILMAZ**’dan oluşan panelistlerin katılımlarıyla gerçekleşmiştir. Panel konuşmaları aşağıda özetlenmiştir.

Asuman AKAY AHMED: İslamiyet öncesi ve sonrasında Türk toplumunda kadının eş ve anne olarak önemli roller üstlendiği bilinmektedir. İlk tarihî dönemlerde hatun olarak hakan ile birlikte devlet yönetiminde yer aldığı bilinir. Kadın, evde çocukların iyi yetiştirilmesinde söz sahibidir. Erkeğin evleneceği kadında aradığı özellikler arasında iyi bir eş ve anne olması yanında kendisiyle birlikte düşmana karşı mücadele etmek için cesurca savaşması da yer almaktadır. Atatürk’ün kurduğu Cumhuriyet yönetimiyle de Türk kadınları ailede ve sosyal hayatta erkeklerle beraber ülkenin geleceğini inşa etmede çok daha fazla alanda hak ve söz sahibi olmuşlardır. İslamiyet öncesi ve sonrası dönemlerde kadınların aile içindeki ve toplumdaki önemini vurgulanarak; eserleri, çalışmaları, vb. çeşitli yönden incelenen bir sempozyum düzenlenebilir. Ayrıca tarihimizdeki kadın sultanlar da ele alınıp yaptıkları başarılı çalışmalar ortaya konulabilir.

Safiye KIRLAR: Medya toplumu çok etkilemektedir. Kadının reklam, film, dizi vb. sunumu yanlış mesajlar vermekte, çocuk programları, yarışma programları, reklamlar toplum üzerinde büyük etkiler uyandırmaktadır. Toplum üzerindeki bu etkiler üzerine çalışmalar yapılmalı ve RTÜK’e sunulmalıdır. Kadın, bu tarz sunumlarda cinsel obje ya da sömürü nesnesi olmamalıdır.

R. Ayşen WOLFF : Şiddet konusu çok önemlidir. “Bu konuda neler yapılabileceği konusunda düzenlenecek kadın sempozyumlarında özel bir oturum gerçekleştirilerek bu oturumda da Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’ndan ve/veya kurum dışından uzman kişilerin katılımını sağlayarak bu konudaki devlet politikaları ve yapılması gerekenler ele alınmalıdır. Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet çıg gibi büyümektedir. Şiddetin nedenleri ve şiddetin oluşmaması için alınacak önlemler konusundaki çalışmalar sempozyumun ana konularından olmalıdır. Bu konuda medya bir fırsat aynı zamanda da bir tehdit haline de dönüşmüş durumdadır. Dolayısıyla Üniversite-kurum vb. kuruluşlar RTÜK yoluyla da önlemler alınmalıdır.

Nezihe MUSAOĞLU: Bu tarz sempozyumlarda öğrenciler yalnızca hizmetlerde yardımcı olan aktörler değil, bu sıraları dolduranlar, sorgulayanlar olarak yer almalıdır. Öğrenci odaklı katılımları sağlamak için hafta içine planlama yapılmalıdır. Akademik bir söylem, biz bize çalışmaların yapılmasının ötesine çıkılmalıdır. Basın bu tarz sempozyumlarda mutlaka bulunmalıdır. Yapılanlar tüm kamuoyuyla paylaşılmalıdır.

R.Ayşen WOLFF: Sonuç bildirgesi önemlidir, bu bildirge ilgili Bakanlık veya kurumlarla paylaşılmalıdır.

Neziha MUSAOĞLU: Öneriler şeklinde bir rapor hazırlanması ve Bakanlığa sunulması çok önemli bir husustur. Akademik dünya ile bürokratik dünya ayrıştırılmaz. Farklı iki bölgenin

akademisyenlerinin katılımı ile oluşturulan bir sempozyumda bildirileri ile kadın sorunlarına parmak basmaları ve çözüm önerileri oluşturmaları oldukça önemlidir. Buradaki Üniversiteler arası işbirliği mekanizmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu sempozyumun üçüncü kez tekrarının yapılmasının süreklilik arz etmesi açısından da ayrıca önem taşıdığına inanıyorum.

R. Ayşen WOLFF: 2017 yılında Giresun Üniversitesi tarafından başlatılan Ulusal Kadın Sempozyumu'nun birincisi ve ikincisi Giresun'da yapılmıştır. Sempozyumun diğer üniversitelerle işbirliği sağlanarak farklı illerde de yapılmasının daha geniş kitlelere ulaşılması adına önemli olduğu görüşündeyim.

Asuman AKAY AHMED: Bu Rapor diğer kadın merkezlerine de gönderilerek görüşlerine müracaat edilebilir. Kadına ilişkin akademik çalışmaları konusunda onlardan da görüş alınabilir.

Elif YÜKSEL OKTAY: Bundan sonra gerçekleştirilecek kadın sempozyumlarına diğer üniversitelerinin kadın araştırma merkezlerinden de akademisyenlerin mutlaka katılımı olmalıdır. Ancak sempozyumun tarihleri konusu sıkıntı oluşturmaktadır. Çünkü aynı tarihlerde tüm üniversitelerde çeşitli etkinlikler yapılmaktadırlar.

Elif YÜKSEL OKTAY ve Neziha MUSAOĞLU: Konu ile ilgili çalışmalar yapılarak, başka tarihlerde de sempozyum gerçekleştirilebilir.

Asuman AKAY AHMED: Konu ile ilgili olarak kadın merkezlerinin uzun süreli çalışmalar ve etkinlikler yapmaları ve bu hazırlık sürecinden sonra farklı bir tarihte yapılan sempozyumda yapılanların paylaşılması sağlanabilir.

Elif MAMUR YILMAZ: Bu sempozyumun açılışına kent konseyinden, iş dünyasından katılımın olması çok iyi oldu. Sempozyumun halkla bütünleşmesi adına önemli bir adım oldu. Bu katılımcılar açılıştaki oldukları gibi sunumlara da katılabilirlerse daha da iyi olurdu.

Elif YÜKSEL OKTAY: Her türlü şiddete karşı çıkılmalıdır. Şiddetin ortadan kaldırılması için vicdanlı, iyi kalpli çocuklar yetiştirilmelidir. Böyle yetiştirilecek çocuklar şiddeti değil sevmeyi, saygı duymayı bileceklerdir. İlk eğitimler aileden alınır. Çocuk yaşadığı ortamda gördüklerini içselleştirir. Dolayısıyla ailenin güçlendirilmesine önem verilmelidir. Ailenin bütünlüğünün korunması için gerekenlerin yapılması zorunluluktur. Ailenin sıcaklığının yaşatılması gerekmektedir. Ayrıştırmacı söylemler, uygulamalar kaldırılmalıdır. Şiddeti önleme konusunda illerdeki kurumların çalışmalarının faydalı olduğuna inanıyorum. Alınan kararların hayata geçirilmesi gerekir.

Katılımcı 1: Pozitif ayrımcılığa bile gerek yok. Kadın hakkını almalı.

Katılımcı 2: Sempozyuma katılım sayısının daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum. Aslında kadınlara ilişkin diğer sempozyumlarda da bu şekilde katılımın az olduğunu görmüştüm. Katılımcı sayısını arttıracak yönde çaba harcanmalıdır. Benim yaptığım bir araştırmada 6300 kadın ile ilgili araştırma var. Bunlar yüksek lisans tezi, doktora tezi, sanatta yeterlik tezi ve araştırma şeklinde. Bunun yanı sıra psikoloji, sosyoloji gibi alanlar da bu konu ile ilgili. Buna rağmen Üniversitelerin çabaları yeterli olmuyor ve bu tarz çalışmalardan sonuç alınamıyor.

III. Ulusal Kadın Sempozyumu'nun en güçlü yanı olarak; iki üniversitenin işbirliğiyle düzenlemesi ve dolayısıyla fazla katılımın sağlanmasıdır. Diğer üniversitelerin farklı bölümlerinden bildirileriyle katılan tüm akademisyenlerin veya araştırmacıların kadın sorunlarını bilimsel olarak paylaşarak çeşitli çözüm önerileri sunmaları Sempozyumun zenginliği olmuştur. Dolayısıyla bu çalışmaların devamını sağlamak amacıyla sempozyumun sürdürülebilir olması yani gelecek yıllarda da devam etmesi önemlidir. Bilimsel çalışmaların yanında sanat faaliyetlerinin yer almasının sempozyuma renk kattığı görülmüştür.

Sempozyumumuzu katılımlarıyla bizleri onurlandıran Yalova Valisi Muammer Erol'a ve Yalova Vali Yardımcısı Dr. Ahmet Kurt'a desteklerinden dolayı şükranlarımızı arz ederim.

Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Suat Cebeci ve Sayın Giresun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Cevdet Coşkun'a sempozyumun gerçekleşmesinde desteklerinden dolayı şükranlarımızı arz ederim.

Giresun Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü (GÜKAM) Sayın Prof.Dr.Reyhan Ayşen WOLFF'a teşekkürlerimizi sunarım.

Sempozyum Düzenleme Kurulunda yer alarak büyük sorumluluk üstlenen emeklerini ve zamanlarını harcayan değerli kurul üyelerini, bu Sempozyumda özgün çalışmalarını paylaşan değerli akademisyenleri ve bilim kurulunu ayrı ayrı tebrik eder, teşekkürlerimizi sunarım.

Sempozyumumuzu katılımlarıyla bizleri onurlandıran Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Süleyman Özdemir'e, İstanbul Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Sedat Murat'a ve Kırklareli Üniversitesi Kurucu Rektörü Prof. Dr. Mustafa Aykaç'a, teşekkürlerimi sunarım.

Açılış paneline panelist olarak katılan sinema ve tiyatro sanatçısı Nergis Çorakçı'ya, Abdi İbrahim İlaç San. Ve Tic. A.Ş. Pazarlama ve Satış Direktörü Figen Bilgen'e, 25 yıldır otobüs kaptanlığı yapan Nazan Çelik'e, Yalova Kent Konseyi Kadın Meclisi başkanı Nurten Anıl ve Yalova Ticaret ve Sanayi Odası Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Merve Yadigar Genç'er'e de teşekkürlerimizi sunarım.

Yalova Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Öğr. Görevlisi Enez Özkan Demirci, İ.İ.B.F. Öğretim Üyesi Dr. Sinem Ayanoğlu, İ.İ.B.F. Araştırma Görevlileri Kutluğ Kağan Karahan, Hasan Çölgeçen, Yusuf Ziya Yıldırım, Abdullah Selim Doğan, Esranur Kazan ve Yasemin Çölgeçen ile öğrenimlerimiz Adem Mirat, Fatmanur Güder, Ömer Türel, Esmâ Çakır, Beyzanur Özcan, Yasemin Karaca, Selenay Kocaer, İrem Buse Nacar, Merve Gümüsel, İrem Özdemir, Müslüme Koç ve Mihrişah Ocak ile üniversitemizin diğer birimlerinden destek veren arkadaşlarımıza, katılım sağlayan kurum ve kuruluşlara desteklerinden dolayı teşekkürü borç bilirim.

Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY
Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı

Ali Rıza ABAY Evlilik Nedir ve Nasıl Bir Süreçtir?	1
Ali YILMAZ Zihinlerde Oluşan Kadın Karşıtı Söylemlerde Paradigma Değişimine Doğru: Atike bnt. Abdülmuttalib Örneği	2
Alpaslan TUNALI Kadınların Tüketici Sorunlarına ve Haklarına Yaklaşımı	3
Asuman AKAY AHMED Memlüklerin İlk Kadın Sultanı: Şeceretü'd-Dürr	4
Atanur KARAAHMETOĞLU - Aykut AYDIN İş Hukuku Penceresinden Kadınlara Yönelik Koruyucu Düzenlemeler	5
Aylin Aydın SAYILAN - Aykut AYDIN Kadın Çalışanların Yaşam Kalitesini Etkileyen Faktörler: Sistematiik Derleme	6
Cemil KIVANÇ Türkiye'de Kadın Kooperatiflerini Mikro Ekonomik Açıdan İncelenmesi: Yalova Hanımcıları Kooperatifi Örneği	7
Ceren İrem KAYA Kırsal Alanın Yeniden İnşasında Kadın Emegi	8
Elif GÖZLER ÇAMUR Latin Amerika'da Kadın Yurttaşlığı: Hak Talepleri ve Kadın Hareketleri	9
Elif MAMUR YILMAZ Can Göknil'in Türk Resim Heykel Sanatına Katkıları	10
Elif Özlem AŞKIN - Umur AŞKIN Engelli Kadın İşgücünün Marjinalliği	11
Elif YÜKSEL OKTAY - Elif İzel DEMİRCAN Kadınların Çalışma Hayatında Yaşadığı Engellerden Mobing Ve Cam Tavan	12
Elif YÜKSEL OKTAY - Funda KARAAARSLAN Halk Eğitim Merkezleri Meslek Edindirme Kurslarının Kadınların İşgücüne ve İstihdama Katılımlarına Etkileri: Yalova İli Örneği	13
Elif YÜKSEL OKTAY - Recep Uğurcan ŞAHİN Türkiye'de Kız Çocukların Okullaşmasına Yönelik Uygulanan Sosyal Politikalar	14
Emel BAHADIR YILMAZ - Arzu YÜKSEL Hemşirelik Öğrencilerinin Kadına Uygulanan Şiddete İlişkin Tutumları ve Etkileyen Faktörler: Kesitsel Bir Çalışma	15
Emel BAHADIR YILMAZ - Hafize EKİN - Gizem EKİN Ebelik Öğrencilerinin Kadının Çalışmasına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi	16
Emel İŞTAR IŞIKLI Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algılarının İncelenmesi: Düzce Örneği	17

Fatma KAHRAMAN GÜLOĞLU Engelli Kadınların Uğradığı Ayrımcılık Konumlarının Belirlenmesi.....	18
Fatma FİDAN - Yeliz YEŞİL Pazarcı Kadınlar Üzerine İnceleme: Sakarya İli Örneği	19
Fatma TOSUN Türkiye’de Çalışma Hayatında Kadınların Güncel Durumu	20
Gökhan HAMZAÇEBİ - Reşat BULUT Giresun Halk Oyunlarında Kadının Rolü	21
H. Yunus TAŞ Türkiye’de Dezavantajlı Gruplar ve Engellilerin İş ve İstihdam Sorunu	22
Hasan ÇÖLGEÇEN - Kutluğ Kağan KARAHAN Metal Sektörü Toplu İş Sözleşmelerinde Kadınlarla İlgili Hükümlerin İçerik Analizi (1981-2012).....	23
Hasan KAYA Televizyon Reklamlarında Kadın Objesinin Kullanımı ve Aristoteles’in Retorik Üçlemesi: Pınar Süt Reklamı Örneği Çözümlemesi	24
Hasan Önal ŞEYHANLIOĞLU - Yahya ÖZDEMİR - Said KINGİR Bilişim Teknolojilerinde Kadın İstihdamının Rolü: Turizm Örneği	25
Hatice Kübra KIRCA Türkiye’de Kadın Girişimcilik ve Girişimci Kadın Sivil Toplum Kuruluşları: KAGİDER Örneği	26
İlknur KARAASLAN - İskender GÜMÜŞ - Muhammet ATALAY - Yeşim CAN Göç, İşsizlik ve Yoksulluk Kıskaçında Kadın Emegi: Yeni Sanayileşen Kentlerde Bir Alan Araştırması	27
İlyas AKYÜZOĞLU Tarihte Sağlık Hizmeti Veren Müslüman Kadınlar	28
Kübra ÖZDEMİR Ulusal Basında Psikolojik Taciz (Mobbing) Örneklerinin İncelenmesi: 2015-2018 Yılları Arasında Çıkan Haberler	29
Mehmet ÖZMENLİ - Nazım KURUCA - Fatma Emiroğlu AYDIN Karadeniz’de Yaylacılık Faaliyetlerinde Kadının Yeri ve Önemi	30
Merve İŞILDAR - Aslıhan Özlem POLAT IŞIK Kadına Yönelik Şiddetin Nöropsikolojik İşlevlere Etkisi	31
Merve İŞILDAR - Tuğba UĞUR ÇİNAL Şiddeti Önleme Sürecinde Sağlık Tedbirleri	32
Meryem Coşkun - Reyhan Ayşen WOLFF Kadın Girişimciliğinde Yeni Trend: Anne Girişimciliği	33
Muharrem ES Kentsel Alanda Kadınların Yaşadığı Sorunlara Çözüm: Kadın Dostu Kentler	34

Musa ŞAHİN Bir Mikro Kadın Girişimcilik Örneği: Kadınlar 35	
Mustafa AYKAÇ - İskender GÜMÜŞ Emek Piyasası Politikası Olarak Kadınların Güçlendirilmesi: Refah Politikaları Açısından Bir Tartışma 36	
Mustafa BOSTAN Katherine Mansfield ile Leyla Erbil Öykülerinde Kadına Bakış 37	
Nalan ECE - Ömer Nasuhi ŞAHİN Kadın Üniversite Öğrencilerinde Finansal Okuryazarlık Algı, Davranış Becerileri: Yalova Üniversitesi İİBF UTF Bölümü Uygulama Örneği 38	
Nazım KURUCA - Mehmet ÖZMENLİ - Hüseyin KARA Doğu Karadeniz’de Kadınların İktisadi ve Sosyal Hayata Katkıları 39	
Nazım KURUCA - Metin AKAR Karadeniz’de Hayvancılık Faaliyetlerinde Çobanların Yeri ve Önemi (Kadın Çobanlarımız) 40	
Nermin ÖZCAN ÖZER Öğretmen Adaylarının “Kadın Öğretmen” Algıları 41	
Nurettin GÜLMEZ Üniversitelerde Kadın ile İlgili Yapılan Tezler Üzerine Bir İnceleme 42	
Nurgün KUL PARLAK Türkiye’de İş-Yaşam Dengesi Politikalarının Değerlendirilmesi 43	x
Oğuz BÜBER Kadın Sivil Toplum Kuruluşlarının Sosyal Medyayı Kullanma Biçimleri 44	
Özlem USMAN - Sinem ATEŞ - Murat AZALTUN Muhasebe Meslek Örgütünün Yönetmel Alanlarında Kadının Yeri Üzerine Bir Değerlendirme 45	
Reyhan Ayşen WOLFF - Gizem DEMİR Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Devlet Politikalarına Genel Bir Bakış 46	
Safiye KIRLAR - Kübra ÖZDEMİR Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Otomobil Reklamlarının Sunumları: Ford Örneği 47	
Safiye KIRLAR - Rabia ÖK Kadına Yönelik Şiddetin Toplumsal Cinsiyet Açısından Diziler Üzerinden İncelemesi: Gülperi Dizisi Örneği 48	
Salim Sancaklı Fatma Aliye Hanım ve Kadın ile İlgili Bazı Görüşleri 49	
Sefa ER Reklamlarda Toplumsal Cinsiyetin Kullanımı: Axe Örneği 50	

Selahattin YILMAZ - Elif MAMUR YILMAZ	
Türk Özgün Baskıresim Sanatında Kadın ve Mekan İlişkisi	51
Selim KARAKAŞ - Hatice Kübra KIRCA	
Cumhuriyet Sonrası Türk Toplumunda Kadın Hakları Mücadelesi ve Kadın Haklarının Yerli Köklerinden Bir Parça: Nezihe Muhiddin (1889-1958)	52
Sena BERKTAŞ	
Sarsıntılara Karşı Daha Güçlü Çitler (Poster)	53
Sibel AKOVA	
Kültürlerarası İletişim Bağlamında Perennial (Yaşsız) Kadın Algısı	54
Sinem AYANOĞLU	
Oy Verme Davranışında Cinsiyetin Rolü: Türkiye’de Kadın Seçmenler Üzerine Bir İnceleme	55
Sonay AKAR	
Finansal Kriz Dönemlerinin Yönetiminde Kadının Rolü	56
Yasemin ABAY	
Kadının Güçlendirilmesinde Kadın Girişimciliği ve Mikro Kredi Uygulamaları: Bağcılar Örneği	57
Yasemin ÇÖLGEÇEN - Fatma TOSUN	
Kadınların İş ve Aile Yaşamı İkilemleri: Akademisyen Kadınlar Üzerine Nitel Bir Çalışma	58
Yasemin MAMUR IŞIKÇI - Esmeray ALACADAĞLI	
Endüstri 4.0 Döneminde Kadının Durumu	59
Yonca GÜROL - Tuğba KARAGÜLLE - Ceylan Merve BİNİCİ	
Fortune Türkiye 100 Firmalarının Kadın İK Yöneticilerinin Kariyer Yolları ve Kariyer Başarıları Üzerine Bir Araştırma	60
Zehra Vildan SERİN - Lamiha ÖZTÜRK - Hamdiye ALTINÖZ	
Suriyeli Mülteci Kadınların Emek Piyasasına Katılım Sürecinde Karşılaştıkları Engeller: Şanlıurfa Örneği	61
Zeynep Esra ABAY ÇELİK	
1980 Sonrası Türkiye’de Kadın ve Türk Sinemasındaki Kadın Temsili: Aaahh Belinda Film Örneği	62

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Evlilik Nedir ve Nasıl Bir Süreçtir?

Ali Rıza ABAY¹

ÖZET

Evlilik; iki karşıt cinsin (kadın-erkek) kendi rızaları olmak koşuluyla, toplumun ve meri yasaların onayı ile başlayan ve devam eden adına evlenme dediğimiz bir birliktelik sürecidir. Evlilik dediğimiz bu sürecin nikâh öncesinden daha çok, nikah sonrasına odaklanmak gerekir. Zira nikâh masasına oturulduğunda zaten evliliğe karar verilmiş olmaktadır. Önemli olan şahitler huzurunda nikâh akdi gerçekleştikten sonraki ikili ilişkiler, aileler arası ilişkiler ve diğer sosyal çevre ile olan ilişkilerdir. Bu ilişkilerin sorunsuzca ya da en az sorunla götürülmesi gerekir. Evliliği devam eden bir birliktelik süreci olarak kabul ettiğimize göre, bu sürecin nasıl başladığı hangi aşamalardan geçtiği, dini ve toplumsal yapının evlilik üzerine ne gibi etkileri olduğu literatür üzerinden elde edilen verilerle analiz edilecektir. Ayrıca evliliğin yasal dayanakları ve uygulamaları ile dini ve toplumsal yapının ortak ve farklı taraflarının aile yapısına olumlu/olumsuz etkileri de tartışılacaktır. Sonuç olarak bu bildiride kadın erkek ayrımını yapmaksızın evliliğin nasıl bir süreç olduğu sorusuna cevap aranmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, evlenme, birliktelik, toplum ve meri yasalar

¹ Prof. Dr. Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, alirizaabay@gmail.com

Zihinlerde Oluşan Kadın Karşıtı Söylemlerde Paradigma Değişimine Doğru: Atike bnt. Abdülmuttalib Örneği

Ali YILMAZ¹

ÖZET

H. Adem ve Havva'nın yaratılış ile ilgili başlayan kadın karşıtı söylem Kur'an ve hadisin yaklaşımı dışında, Antik Yunan'dan Roma'ya, Eski İnan ve Mısır'dan Çin ve Hint medeniyetlerine, muharref Yahudi ve Hristiyan düşünceleri dahil bilinen tüm medeniyetlerde aydınlanma çağına kadar devam edegelmiştir. Bu eski medeniyetlerde hemen hiçbir hakka sahip olmayan, bir erkeğin kararına mahkûm edilmiş ve şeytanla eşdeğer görülen bir varlık olarak görülmekteydi. Söz konusu kadın karşıtı söyleme karşı ilk karşı duruş sergileyen Kur'an ve onun tebliğcisi olan H. Muhammed'in örnek söylemleri ve uygulamalarıyla olmuştur. Mirastan pay alamayan, fuhuş gibi bazı ahlaksızlıklara zorlanan, rızası dışında evlendirilen kadınların sorunları konusunda ilk müspet yaklaşımın h. VII. yüzyılda olduğunu görmekteyiz. Meseleleri kendi bağlamında değerlendirmek aynı zamanda sorunların da iyi anlaşılmasını sağlamaya yardımcı olan faktörlerdendir. Tarihi süreçte devam edegelen kadın karşıtlığı konusunda özde var olsa bile toplum içinde kabile/sülale itibarıyla seçkin zümrenin kadınları acaba hiçbir ayrıcalığının olup olmadığını değişik bir zaviyeden bakarak değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Değişik bir bakış açısı ile sunacağımız tebliğimizde zamanının ileri gelen ve bir dönem Mekke site devletinin başkanlığını da yapan Kureyşli Abdülmuttalib b. Haşim'in kızı ve H. Muhammed'in halası da olan Atike bnt. Abdülmuttap'ın, Mekke müşrik devleti ile Medine İslam devleti arasında yaşanan Bedir savaşının arifesinde gördüğü rüyanın toplumda yarattığı akisler değerlendirilmeye alınacaktır. Bütün dünyada olduğu gibi Arabistan yarımadasında da kadın karşıtı söylemler geleneksel hal aldığı bir dönemde Mekke müşrik devleti müntesiplerinin aleyhinde gördüğü bir rüyanın Mekke site devleti yönetici kadrosu tarafından ne kadar ciddiye alındığı anlatılacaktır. Ayrıca H. Muhammed'in de amcası olan Ebu Leheb'i ilk savaş olan Bedir'e katılmasına engel teşkil etmesi psiko-sosyal yönden incelenecektir.

Kadın haklarının yoğunlukla dillendirildiği aydınlanma çağı sonraki dönemlerde toptancı yaklaşımlarla bazı zihniyetleri mahkûm etmek, konunun tam anlaşılmasını önleme tehlikesini beraberinde getirdiğini düşünüyoruz. Modern çağda konuyu sadece kadın-erkek eşitliği bağlamında sıkıştırma yerine h. VII. yüzyılda kendisine verilen eşitlik üstü kadın-erkek hak ve sorumlulukları zaviyesinden olaya yaklaşmanın daha isabetli olabileceği üzerinde durulacaktır. Kadın karşıtı söylemlerin aksine kadın-erkek her iki sınıfın üzerlerine düşen ahlaki sorumlulukları yerine getirmesi halinde hayatın sosyal/ekonomik bütün alanlarında kadınların bulunması zorunluluğunun toplumun bütün katmanlarınca kabul edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Paradigma, Atike bnt. Abdülmuttalib, Gelenek, Bedir savaşı.

¹ Dr. Öğr. Üyesi. Giresun Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü

Kadınların Tüketici Sorunlarına ve Haklarına Yaklaşımı

Alpaslan TUNALI¹

ÖZET

Tüketici sorunları sanayi devriminden sonra mal ve hizmet üretimindeki artış sonucunda ortaya çıkmıştır. Yaşanan pek çok gelişme sonrasında, piyasanın sağlıklı bir şekilde işleminde ve toplumda sosyal adaletin sağlanmasında bir gereklilik olarak ortaya çıkan tüketici hakları, günümüzde toplumun tüm kesimleri tarafından, sosyal ve ekonomik yaşamın sürdürülmesi için dikkate alınmak zorunda olunan olgulardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Son dönemde kadınların hem sosyal hayatta hem çalışma hayatında varlıkları güçlü bir şekilde hissedilmektedir. Bağımsız bir ekonomik güç olarak belirgin bir çoğunluğa ulaşan kadınların, günden güne artan finansal güçleri ve çalışma yaşamındaki etkinlikleri, kendilerini ve hayatlarını kontrol etme, yönetme güçlerini de arttırmaktadır.

Diğer taraftan ülkemizin sosyokültürel yapısı içerisinde kadınlar, aile bütçesinin hazırlanmasında, planlanmasında ve alışverişin gerçekleştirilmesinde başat rol almaktadırlar.

Alışveriş olgusunun öznesi olan kadınların, bilinçli tüketici davranışı sergilemeleri, tüketici hakları konusunda bilgi sahibi olmaları ve tüketici olarak hak arama yollarını bilmeleri ülkemizde kaynakların etkin ve verimli kullanılmasında, piyasanın sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinde, hatta ülkemizin sağlıklı bir aile ve toplumsal yapıya sahip olmasına katkı sağlayacaktır.

Bu çalışma ile Yalova il merkezinde yaşayan 18 yaş ve üstündeki tüketicilerden, önceden hazırlanan anket formunda yer alan soruların cevaplanması istenerek, kadın tüketicilerin bilgi ve bilinç düzeyi ile tüketicilere yasalar ile tanınan hakların ne düzeyde bulunduğu araştırılmıştır. Ayrıca tüketici olarak yaşanan sorunlar ve bu sorunların çözümünde başvurulacak mercilere olan güven sorgulanarak, ülkemizde tüketicilerin kanunlar kapsamında daha iyi korunması için yapılması gerekenlerin tüketicilerin görüşlerine başvurularak ortaya konması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal adalet, tüketici sorunları, tüketici hakları, kadınların bilinçli tüketici davranışı.

¹Yalova Ticaret İl Müdürü, A.Tunali@ticaret.gov.tr

Memlûklerin İlk Kadın Sultanı: Şeceretü'd-Dürr

Asuman AKAY AHMED¹

ÖZET

Mısır'da el-Melikü's-Sâlih Necmeddin Eyyûb, tahttaki kardeşi II. el-Melikü'l-Âdil Seyfeddin ile arasındaki iktidar mücadelesi esnasında, Kerek'te hapse atılmıştı (1239). Bu sırada da yanında bulunan cariyesi Şeceretü'd-Dürr'ü azat ederek onunla nikâhlanmıştı. Fransa Kralı IX. Saint Louis kumandasındaki Haçlıların Dimyat'ı işgal etmesi üzerine ordunun başında bulunan el-Melikü's-Sâlih Necmeddin Eyyûb ordugahında hastalığı nedeniyle vefat edince (23 Kasım 1249) Şeceretü'd-Dürr, sultanın oğlu Turan Şah'ın gelişine kadar idareyi eline aldı. Turan Şah babasının vasiyetine rağmen onun memlûklerine ve özellikle Şeceretü'd-Dürr'e kötü davrandı. Şeceretü'd-Dürr ile aynı soydan gelen Bahrî Memlûk emirleri, Baybars el-Bundukdârî liderliğinde Turan Şah'ı öldürdüler ve Şeceretü'd-Dürr'ü sultan seçtiler. Bu olay Mısır'da Eyyûbîler devrinin sonu ve Memlûkler devrinin başlangıcı olarak kabul edilmiştir. Şeceretü'd-Dürr, hutbelerde ve adına basılan paralarda "İsmetüddin vâlidetü-Halîl es-Sâlihiyye, İsmetü'd-dünyâ ve'd-dîn Ümmü Halîl el-Müsta'sımiyye, Sâhibetü'l-Meliki's-Sâlih" unvanlarıyla anıldı. Suriye bölgesindeki Eyyûbî melikleri, Mısır Eyyûbî yönetiminin Türk Memlûkleri'nin desteklediği Şeceretü'd-Dürr'ün eline geçmesine, bir kadının tahtta olmasına tepki göstererek karşı çıktılar. Bahrî Memlûkler de Memlûk emirlerinden İzzeddin Aybeg'i ona atabek tayin ettiler (4 Mayıs 1250). Bu olay Mısır'da Eyyûbîler devrinin sonu ve Memlûkler devrinin başlangıcı olarak kabul edilmiştir. Bunun sebebi, Şeceretü'd-Dürr'ün Türk asıllı bir cariyeye olması, Türk asıllı köleler tarafından tahta çıkarılması ve Mısır'da iktidarın Türk Memlûklerine geçmesinde vesile olmasıdır. İzzeddin Aybeg ile evlenen Şeceretü'd-Dürr, iktidar hırsı yüzünden araları açılınca ayrıca başka bir kadınla evlenmesi üzerine onu öldürtmüştür. Şeceretü'd-Dürr, intikam için İzzeddin Aybek'in yeni karısından olan oğlu sultan el-Melikü'l-Mansûr Nûreddin Ali ve annesi tarafından memlûklerinin desteğiyle câriyeleri tarafından boğularak öldürüldü (28 Nisan 1257).

Bu çalışmanın amacı zeki, hırslı ve güzel bir kadın olan Şeceretü'd-Dürr'ün gerçek ve efsanevi detaylarla süslü hayatını gözler önüne sererek bu ilgi çekici profil üzerinden Mısır'da arka arkaya kurulan Türk Devletlerinden Eyyubiler ve Memlûkler dönemlerinde yaşanan tarihi olayları vurgulamaktır. Araştırma, literatüre dayalı yürütülmüş olup, yurtiçi ve yurtdışı tarihi kaynaklar, bibliyografik çalışmalar ve betimsel yöntemlerle çözümlenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular; Şeceretü'd-Dürr'ün hayatının dikkat çeken noktaları aslında Mısır'da kurulan Türk devletlerinin tarihi temellerine ışık tutmasıdır. Melikü's-Sâlih'in Harezm asıllı bir cariyesi olan Şeceretü'd-Dürr'ü azat ederek onunla evlenmesi önemli bir tarihi nokta olmuştur. Mısır'da Memlûk devletinin kuruluşu şu olayla gerçekleşmiştir: Şeceretü'd-Dürr ile aynı soydan gelen Bahrî Memlûk emîrlerinin, Baybars el-Bundukdârî liderliğinde Turan Şah'ı öldürerek Şeceretü'd-Dürr'ü sultan seçmeleri. Bu da Mısır'da Eyyûbîler devrinin sonu ve Memlûkler devrinin başlangıcı olarak kabul edilmiştir. Şeceretü'd-Dürr, el-Melikü's-Sâlih'in hanımı olduğu için sultan ilan edilse de Türk asıllı bir cariyeye olarak, Mısır Türk Memlûklerinin ilk sultanı sayılmıştır, adına para da basılmıştır. Sonuç olarak, dirayetli ve zeki bir cariyeye olan Şeceretü'd-Dürr'ün gerçek ve efsanevi ayrıntılarla anlatılan hayatı, tarihin akışında oynadığı önemli roller açısından dikkat çekicidir.

Anahtar Kelimeler: El-Melikü's-Sâlih Necmeddin Eyyûb, Şeceretü'd-Dürr, Mısır, Memlûkler, Eyyubiler

¹ Prof. Dr. Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, asuman-akay@hotmail.com

İş Hukuku Penceresinden Kadınlara Yönelik Koruyucu Düzenlemeler

Atanur KARAAHMETOĞLU¹ Aykut AYDIN²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de iş hukuku çerçevesinde kadınlara yönelik koruyucu düzenlemeleri ele almaktır. Çalışma içerisinde eşitlik ilkesi perspektifinde kadınları koruyan anayasal ve yasal düzenlemelere atıfta bulunulmuştur. "Eşitlik ilkesi" uluslararası arenada genel kabul görmüş temel ilkelerden birisidir. Her şeyden önce eşitlik, temel bir insan hakkıdır. *İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (Universal Declaration of Human Rights)*'nin 23. ve 24. maddelerinde eşitlik ilkesinin önemi ve çalışma yaşamında da eşitliğin sağlanması anlayışı vurgulanmıştır. *Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi* nezdinde de kadınlara karşı cinsiyet ayrımcılığı yasaklanmıştır. Bu perspektiften bakıldığında hayatın her alanında hiçbir ayırım gözetilmeksizin tüm bireylere eşit hakların sağlanması esastır. Gerek uluslararası hukukta gerek Türkiye’deki mevzuatta en üst düzeyde kadın-erkek eşitliğini temel alan birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Bu doğrultuda, Türk hukukunda "eşitlik ilkesi" Anayasa ile güvence altına alınmıştır. Anayasa madde 10/1 hükmüne göre, “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.” Ayrıca, 2004 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile Anayasanın 10. maddesine “kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür.” ibaresi eklenmiştir. Bu bağlamda iş hukuku disiplini açısından, işveren işçilere eşit davranmakla yükümlüdür ve işe işçi alırken, iş değişikliğinde, iş akdini sona erdirirken işverenin hiçbir surette cinsiyet ayrımcılığı yapması söz konusu değildir. Önemine binaen Türkiye’de 4857 sayılı İş Kanunu’nun 5. maddesinde de eşitlik ilkesi düzenlenmiştir. Buna göre, iş ilişkilerinde biyolojik veya işin niteliğinden kaynaklanan bir zorunluluk vaki olmadıkça, işverenin cinsiyet ya da gebelik nedeniyle işçileri arasında ayırım yapamayacağı hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla, icra edilen işin niteliği ile ilgili zorunlu bir sebep bulunmadıkça, işçi kadın adayına iş sözleşmesinin kurulması sırasında, iş akdinin şartlarının düzenlenmesinde, uygulanmasında ve sona erdirilmesi sürecinde ayrımcılık yapılması söz konusu değildir. İş başvurusunda bulunan kadın adayın işe uygun şartları taşıması halinde, işverenin sırf gebe olması nedeniyle iş başvurusunu reddetmesi, ayrımcılık yasağının ihlali anlamına gelmektedir. Bunun yanında işe alınan kadın adayın, iş ilişkisi devam ederken gebe kalması halinde, işverenin İş Kanunu’nun 74. maddesi uyarınca analık halinde kadın işçiyi çalıştırmayacağı süreler ve süt izni süreleri düzenlenmiştir. Ayrıca, işverenin eşit pozisyonda olan ve eşit bilgi, beceri ve donanıma sahip kadın işçisine erkek işçilerine oranla daha düşük ücret ödemesi ya da daha alt bir pozisyonda çalıştırması eşitlik ilkesinin ihlali anlamına gelmektedir. Buna ek olarak, kadın işçilerin fizyolojik açıdan daha zayıf olması nedeniyle İş Kanunu’nun 72. maddesi uyarınca yer altı ve su altı işlerinde çalıştırılması yasaklanmıştır. Bu düzenleme ile kadınların olası risk ve tehlikelere karşı korunması amaçlanmış ve kadınların fizyolojik özellikleri göz ardı edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın işçi, eşitlik ilkesi, cinsiyet ayrımcılığı, Anayasal güvence, koruyucu İş Kanunu.

¹ Arş. Gör. Kırklareli Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Ana Bilim Dalı, atanurkartal@hotmail.com

² Arş. Gör. Kırklareli Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Sosyal Siyaset ve Sosyal Güvenlik Ana Bilim Dalı, aykutaydn@hotmail.com

Kadın Çalışanların Yaşam Kalitesini Etkileyen Faktörler: Sistematik Derleme

Aylin Aydın SAYILAN¹ Aykut AYDIN²

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, kadın çalışanların yaşam kalitesi ile ilgili çalışmaların sistematik olarak incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Konuyla ilgili 2009 ile 2019 tarihleri arasında yayınlanmış 41 çalışma incelenmiştir. Araştırmaya dahil edilme kriterlerine uygun toplam 9 yayın çalışma kapsamına alınmış ve çalışmalar karşılaştırma ve sonuçlar açısından değerlendirilmiştir. Çalışmalar; Ocak-Şubat 2019 tarihinde “worker”, “gender”, “female” , “quality life” anahtar kelimeleri ile; “Scirus” veri tabanının BioMed Central dergi kaynağı ve web kaynağı olarak “Digital Archives” ve “Pubmed” veri tabanı taranarak seçilmiştir. Elektronik arama ile saptanan ilgili tüm yazıların başlık ve özetleri, araştırmacılar tarafından bağımsız olarak gözden geçirilmiştir. Araştırmacılar arasında fikir anlaşmazlığı yaşanmamıştır.

Bulgular: Çalışanların; sigara içme oranının % 34.8 - % 49.2 olduğu ve büyük çoğunluğunun evli ve en az bir çocuk sahibi olduğu görülmüştür. Çalışmalarda, çalışanların kronik hastalıklarının olduğu; bunlar arasında en çok yüksek tansiyon ve diyabetin görüldüğü; % 58,2’sinin fiziksel aktivite düzeylerinin yetersiz olduğu belirtilmiştir. Çalışanların yaklaşık 2/3’ünde yaşam kalitesinin orta düzeyde olduğu; yaşam kalitesinin üzerinde; yaşın, çalışma saatlerinin, ekonomik yetersizliklerin, medeni durumun, iş yükünün ve cinsiyetin etkili olabileceği belirlenmiştir.

Sonuç: Bu nedenle kadın çalışanların yaşam kalitesini arttırmaya yönelik programların planlanmasında, cinsiyetler arası farklılıkların gözetilmesi ve görev dağılımında bu faktörlerin göz önüne alınması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, çalışan, yaşam kalitesi.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, aylinay_85@msn.com

² Arş. Gör. Kırklareli Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Sosyal Siyaset ve Sosyal Güvenlik Anabilim Dalı, aykutaydn@hotmail.com

Türkiye’de Kadın Kooperatiflerini Mikro Ekonomik Açıdan İncelenmesi: Yalova Hanımcıları Kooperatifi Örneği

Cemil KIVANÇ¹

ÖZET

Türkiye ekonomisinde kadınların oynadığı olağanüstü rolü ve beceriyi vurgulamak gerekmektedir. İktisat biliminin en önemli alanlarından biri olan mikroekonomide, ev hanımcılarımızın bir iktisat uzmanı kadar hatta daha bile fazla katkıda buldukları söylenebilir. Yıllardır verdiğim ekonomi derslerinde de özellikle kadın öğrencilerime bu konudan sık sık bahsetmekteyim.

Mikroekonomi aile ekonomisinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Zira sınırlı bir gelire aile ihtiyaçlarının karşılanmasında azami faydayı sağlamak, ev işletmesi olarak, en az maliyetle en çok karlı olmayı becerebilmek, hangi piyasada, hangi ürünün en uygun fiyatla alınabileceğini bilmek; ev hanımcılarının, özellikle ülke ekonomisinin kalkınmakta geri kalmış olması dikkate alınırca, yönetimsel ve ekonomik anlamda ne kadar başarılı olduklarının göstergesidir.

Son zamanlarda ev hanımcılarımız, bilhassa kırsal kesimde, aile ihtiyaçlarını karşılamak ve bütçeye katkıda bulunmak amacıyla boş zamanlarını değerlendirmek üzere kooperatif işletmeler kurma teşebbüslerinde bulunmaktadır. Bu tür, öncelikle dayanışma amacıyla bir araya gelen kadınlar, başarılı işletmeler yaratmaktadır.

Böyle bir hedefle kurulan kooperatif işletmelerden bir tanesi de Yalova’nın Çınarcık ilçesinde bulunmaktadır. “Hanımcıları” kooperatif işletmesi ilginç bir model oluşturmuştur. Model hem ortakların birlikte katıldığı gıda maddeleri üretimi yapmakta, hem de kadınların evlerde üretip, satış için kooperatife getirmeleri şeklinde işlemektedir. Böylece Çınarcık Hanımcıları kooperatif işletmesi, üretim ve pazarlama görevlerini aynı anda yürütmektedir.

Anahtar kelimeler: Kadın, kooperatif, mikroekonomi, Yalova

¹ Prof. Dr. cemil.kivanc@yeditepe.edu.tr

Kırsal Alanın Yeniden İnşasında Kadın Emeği

Ceren İrem KAYA¹

ÖZET

Türkiye’de kırsal alanın çözümlenmesi 1950’lerde köyden kente göçle başlayarak, 1980’lerde serbest piyasa ekonomisine geçişle tırmanan bir seyir izlemiştir. Neoliberal tarım politikaları ve tarım dışı istihdam olanaklarının büyük kentlerde oluşu, bugün ülke nüfusunun %92’sinin kentlerde yığılması sonucunu doğurmuştur. Kadın kırsal alanda ücretsiz aile işçisi olarak, sosyal güvencesi olmadan istihdama dahil edilirken; göçle beraber, zaten olumsuz olan koşulları daha olumsuz hale gelmiştir. Tarımsal faaliyetlerin uzağında kalan kadın, iş piyasasında maddi karşılığı olmayan yeniden üretim işlevini üstlenmiş, işgücüne dâhil olabildiğinde ise kayıt dışı, güvencesiz, esnek aynı zamanda toplumsal cinsiyetle özgülenmiş işlerde çalışmak durumunda kalmıştır.

Kırsal alanın insansızlaşması, tarımın kapitalistleşmesi ve kentsel tarım uygulamalarının olmayışı, bugün ülkemizde bir başka zorunluluğa işaret etmektedir: kırsal alanın yeniden inşası. Halihazırda kırsalın yeniden inşasına yönelik adımlar, yaşadıkları yerleri terk etmek istemeyen bir grup kararlı azınlık olan kadınlardan gelmektedir. Kırsal alanın çözümlenmesinin sonuçlarından en doğrudan etkilenen kadınlar, yeniden inşa çabalarında önemli bir rol oynamaktadır. Kars’ın Boğatepe Köyü’nde yaşayan kadınlar mevcut durumun izahı için örnek teşkil etmektedir. Köylülerin, yaşanan göçün önüne geçmek için kurdukları Boğatepe Çevre ve Yaşam Derneği hem bölgeye özgü üretim geleneğini devam ettiriyor, hem de tüm köy ve ekseriyette bölge halkının doğaya, kültüre sahip çıkan birer küresel yurttaş olma çabalarının önünü açıyor.

Bu çalışmada öncelikle Türkiye’de tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş sürecinin kadın üzerindeki etkilerine değinilecektir. İkinci adımda kırsal alanın yeniden inşası ve kadının rolü açıklanmaya çalışılacaktır. Üçüncü ve son adımda ise bir yeniden inşa çabası varsaydığım Boğatepe Çevre ve Yaşam Derneği, derneğin yaptığı çalışmalar detaylı olarak açıklanacak, kadın emeğiyle yeniden inşa edilen köylerin görünür olma çabasına katkı sunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Alan, Kadın Emeği, Yeniden İnşa, Boğatepe Köyü

¹ Öğr. Gör. İstanbul Gedik Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, ceren.kaya@gedik.edu.tr

Latin Amerika’da Kadın Yurttaşlığı: Hak Talepleri ve Kadın Hareketleri

Elif GÖZLER ÇAMUR¹

ÖZET

Kadınların tarihsel ve geleneksel olarak yaşadığı hak ihlalleri, onların dolaylı bir yurttaşlık yaşamasına sebep olmuştur. Bu nedenle, kadınların sivil, politik ve ekonomik haklarını inceleyen, genel yurttaşlık olgusundan ayrı bir alan olan “kadın yurttaşlığı” kavramı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada kadın yurttaşlığı olgusu ve Latin Amerika’daki yansımaları kadın hareketleri, hak talepleri ve çeşitli oluşumlar üzerinden anlatılmıştır. Tarihsel ve kültürel olarak Latin Amerika’da kadın, geleneklerden, maço kültürden, neo-liberal ekonomik değişimden, otoriter askeri rejimler ve kiliseden kaynaklanan sorunlar yaşamış ve bu bakımdan eşit vatandaşlığa ulaşmak için çeşitli mücadelelerde bulunmuşlardır.

Bu çalışma, kadın yurttaşlığı kavramı ve sivil-politik alandaki hak taleplerinin kısa bir anlatısı ile başlayacaktır. Daha sonra, yurttaşlık olgusu ve Marshall’ın yurttaşlık tanımı, toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirilecektir. Ardından, çalışmanın ana teması olarak, Latin Amerika’da annelik, Katolik kilisesinin rolü, askeri rejim ve neo-liberal geçiş süreci gibi faktörlerin kadın hareketlerini nasıl etkilediği anlatılacaktır. Burada, neo-liberal geçiş sürecinin bir aracı olarak, yapısal uyum programları ve bunların sosyal-siyasal kadın yurttaşlığı üzerindeki etkileri Brezilya ve Şili örnekleri üzerinden anlatılacaktır. Son olarak kadınların siyasete katılımı, kadın kotası, refah devletinin pozitif ve negatif işleyişi ile Latin Amerika’da önemli bir konu olan kürtaj yasağı tartışılan konular arasında yer alacaktır.

Anahtar Kelimeler: Latin Amerika, kadın, yurttaşlık, neo-liberalizm

¹ Dr. Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, elifgozler1@gmail.com

Can Göknil'in Türk Resim Heykel Sanatına Katkıları

Elif MAMUR YILMAZ¹

ÖZET

Can Göknil, 1945 yılında Ankara'da doğdu. 1968 yılında Knox Üniversitesi'nin resim bölümünden mezun oldu. 1969 yılında New York City Üniversitesi'nde Resim Ana Sanat Dalı'nda yüksek lisans yaptı. 1988 yılında Hollanda'da Çocuk ve Gençlik Kitapları Kurulu'nun Jenny Smelik Ödülü'nü kazandı. 1989 yılında merkezi Washington D.C'de bulunan Çocuk Günü Vakfı'nın Altın Balon Ödülü'nü sanat dalında çocuklara yaptığı hizmetlerden dolayı kazandı. 1990 yılında merkezi İstanbul'da bulunan Çocuk Vakfı'nın Okulöncesi Edebiyatı Ödülü'nü kazandı. 1992 yılında Belgrad Altın Kalem Bienali'nde diploma kazandı. Sanatçının çok sayıda eseri, ulusal ve uluslararası müzelerin ve kurumların koleksiyonlarında yer almaktadır. Ülkemiz adına birçok ulusal ve uluslararası sergiye katılarak ve kişisel sergiler açarak üretkenliğini ve başarısını ortaya koyan sanatçı, sanat alanında aldığı ödüllerle adından sıkça söz ettirmiştir.

Bu araştırma, Türk Resim Heykel Sanatının modernleşmesinde öncü rol oynayan ressamlardan biri olan Can Göknil'in yaşamı ve önemli eserleri üzerinden sanatçının üslubunun Türk Resim Sanatının görsel dilinin oluşmasına yaptığı katkıları betimlenme amacını taşımaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmış olup, konu ile ilgili alan yazın taraması yapılarak bulunan kaynaklar ve eserlerden sanatçı ile ilgili bilgilere ve sanatçının eserlerine ulaşılmış ve eserlerin sanatsal özellikleri açısından incelemesi yapılmıştır. Araştırma sonucunda sanatçının eserlerinde genellikle Anadolu mitolojisi ve folkloru gibi kültürel kaynaklardan esinlendiği, fantastik konuların renkçi ve soyutlanmış bir üslupla ifade edildiği görülmüştür. Aynı şekilde sanatçının eserlerinin figüratif bir anlayışla biçimlenirken, zamanla daha anlatımcı bir niteliğe dönüşerek, kendine özgü üslupla Türk Resim Heykel Sanatının oluşumuna katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Can Göknil, Türk Resim Heykel Sanatı, Mitoloji, Figüratif Sanat

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü,
elifmamuryilmaz@gmail.com

Engelli Kadın İşgücünün Marjinalliği

Elif Özlem AŞKIN¹ Umur AŞKIN²

ÖZET

Kadınlar ve engelliler işgücü piyasasında iki dezavantajlı grubu oluşturmaktadır. Engelli kadın olmak işgücü piyasasında kadınların dezavantaj ılıklarını artırmaktadır. Engelli ve kadın olmak, engelli kadın işgücünü çalışma yaşamında çifte ayrımcılıkla karşı karşıya bırakmaktadır. Engelli kadınlar, işgücü piyasasına tam katılamamakta, dışarıda kalmaktadırlar. İşgücü piyasasına katılamama ve yetersiz katılım, engelli kadınları işgücü piyasasında marjinalleştirmekte ve içinde buldukları olumsuz koşulların sürmesine zemin hazırlamaktadır. İşgücü piyasasındaki marjinal durumları, engelli kadınları, ekonomik yaşama katılımın onlara sağlayacağı geçim olanaklarından yoksun bırakmaktadır. Engelli kadınların işgücü piyasasındaki marjinal durumları, toplumdaki konumlarının yükselmesini, özgüvenlerini ve sosyal içerilmelerini de olumsuz etkilemektedir.

Bu çalışma, engelli kadın işgücünün işgücüne düşük katılımlarını ve marjinalliklerini ortaya çıkaran koşulları araştırmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda veriler, Tokat'ta yaşayan 10 engelli kadın (işgücü) ile derinlemesine görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Engelli kadın işgücünün işe girişte ve işyerinde ayrımcılıkla karşı karşıya kaldığı; işyerinde yükselme, ücretlendirmede, amirler ve çalışma arkadaşları ile ilişkilerinde sorunlar yaşadığı araştırmanın temel bulguları arasındadır. İşyerlerinin fiziksel ortamlarının uygunsuzluğu, işyerlerinde ve toplumsal yaşamda karşılaştıkları önyargı ve tutumlar, engelli kadın işgücünün marjinalliğinin –çalışma yaşamına daha az katılımlarının– ortaya çıkmasına ve sürmesine de zemin hazırlamaktadır. Bu olumsuz durumun düzel(til)mesi için doğrudan engelli kadın işgücünü hedefleyen sosyal düzenlemeler gereklidir.

Anahtar kelimeler: dezavantajlı grup, engelli kadın işgücü, çalışma yaşamı sorunları

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İ.İ.B.F, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, elifozlem.ozcatal@gop.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İ.İ.B.F, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, umur.askin@gop.edu.tr

Kadınların Çalışma Hayatında Yaşadığı Engellerden Mobbing Ve Cam Tavan

Elif YÜKSEL OKTAY¹ Elif İzel DEMİRCAN²

ÖZET

Çalışma hayatında kişisel sorunlar veya çalışanların tümünü ilgilendiren sorunlar yaşanabilir. Bu sorunlar çözüldüğünde çalışanlar daha huzurlu ve verimli çalışabilecek, çalıştıkları işyerlerini de kendi işyerleri olarak görebileceklerdir. Tarihin ilk çağlarından itibaren erkeklerle yan yana çalışan kadınlar geçmişten günümüze çalışma hayatında çoğu zaman benzer sorunları yaşamaktadırlar. Bununla beraber gerek gelişmiş, gerekse de gelişmekte olan çoğu ülkede kadınların işgücüne katılım oranları ve istihdam oranları erkeklere nazaran daha az olup, çalışma hayatında da erkeklere nazaran çoğu zaman daha fazla ayrımcılıkla karşılaşmaktadırlar. Ücret, çalışma koşulları, terfi gibi konularda erkeklere nazaran daha dezavantajlı durumda olan kadınlar çoğu zaman kendilerini kanıtlayabilmek ve işyerinde daha yüksek bir kademede çalışabilmek için aynı eğitim seviyesinde ve aynı pozisyonda çalışan erkeklere göre daha fazla çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Eğer başarılı bir çalışansa ve işyerinde kıskançlıklara maruz kalıyorsa (özellikle kadın olduğundan dolayı) psikolojik tacize (mobbing) uğrayabilmekte ve kanunda yer alan özlük haklarına sahip olamamak ve yönetim kademesinde yer alamamak dahil birçok konuda sorunla karşılaşabilmektedir. Bu çalışmada kadınların çalışma hayatında karşılaşabileceği sorunlardan mobbing ve cam tavan kavramları ele alınarak, kadınlar üzerindeki etkileri ile kadınların yaşadıkları mobbing ve cam tavan sendromunun önlenmesi için uygulanması gereken sosyal politikalar ve çözüm yolları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, çalışma hayatı, mobbing, cam tavan

¹ Yalova Üniversitesi, İ.İ.B.F. Öğretim Üyesi elifsel@gmail.com

²Yüksek Lisans Öğrencisi, Yalova Üniversitesi, Sosyal Politikalar Anabilim Dalı elif.izel@hotmail.com

Halk Eğitim Merkezleri Meslek Edindirme Kurslarının Kadınların İşgücüne ve İstihdama Katılımlarına Etkileri: Yalova İli Örneği

Elif YÜKSEL OKTAY¹ Funda KARAARSLAN²

ÖZET

Yetişkinler toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan gelişmesinde büyük rol oynamaktadır. Yetişkinlerin doğru tutum ve davranışları sergileyebilmeleri, değişen dünyaya ayak uydurabilmeleri, işgücüne katılabilmeleri ve işlerinde istikrarı sağlayabilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazanmaları ancak eğitimle gerçekleşmektedir. Geçmişten günümüze kadar yetişkin hayatını incelediğimizde, eğitimin yetişkin yaşamının bir parçası olduğunu görürüz. Fakat hızla değişen, gelişen bilim ve teknoloji, bireylerin daha sistemli ve bilimsel bir şekilde eğitim almasını zorunlu kılmıştır. Bilim ve teknolojinin hızlı gelişmesi ile yeni meslekler ortaya çıkmış, işin yapısı değişmiş ve vasıflı işgücüne ihtiyaç artmıştır. Bu değişimlere ayak uydurulması, nitelikli işgücünün yetiştirilmesi, ekonomik ve teknolojik kalkınmanın sağlanabilmesi için ise mesleki eğitime gerek duyulmuştur. Sosyal politikanın konusunu oluşturan dezavantajlı grupların arasında yer alan kadınların işgücüne katılmaları ve istihdam edilmeleri ise hem toplumsal refaha hem de ülkenin kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Fakat gerek toplumun kadına yüklediği sorumluluklar gerekse toplum içinde karşılaştıkları cinsiyet ayrımcılığı sebebiyle kadınlar eğitim alamamakta ya da eğitimlerini yarıda bırakmaktadırlar. Kadınların eğitim hayatına katılamamaları ya da eğitim hayatlarını tamamlayamamaları ise kadınların istihdama katılımlarına engel olan en büyük etkenlerden biridir. Bu bağlamda meslek edindirme kursları, kadınların eğitim seviyelerini arttırmalarını ve meslek sahibi olmalarını sağlayarak işgücüne katılımlarında ve istihdam edilmelerinde önemli bir rol oynayacaktır. Kadınların işgücüne katılmaları ve istihdam edilmeleri ise hem toplumsal refaha hem de ülkenin kalkınması açısından katkı sağlayacaktır. Bu çalışmada halk eğitimi ve mesleki eğitim kavramlarına tarihsel süreçleri ile yer verilerek, yetişkin eğitiminin gerçekleştiği önemli kurumlardan birisi olan Halk Eğitim Merkezleri ele alınmıştır. Yalova ilinde bulunan Halk Eğitim Merkezlerindeki kurslara devam eden kursiyerlerle yapılan anket, meslek edinmeye yönelik kursları tamamlamış kadın kursiyerlerle de mülakat yapılmış ve bu kursların kadınların işgücüne katılımlarına ve istihdamlarına olan etkisi incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Halk Eğitimi, Halk Eğitim Merkezleri, Kadın İstihdamı, Kadın İşgücü, Meslek Edindirme Kursları

¹ Prof. Dr. Yalova Üniversitesi İ.İ.B.F. Öğretim Üyesi, elifsel@gmail.com

² Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2018 mezunu, fundaataseverkaraarslan@gmail.com

Türkiye’de Kız Çocukların Okullaşmasına Yönelik Uygulanan Sosyal Politikalar

Elif YÜKSEL OKTAY¹ Recep Uğurcan ŞAHİN²

ÖZET

Çalışmanın konusu ülkemizdeki kız çocuklarının okullaşma durumu ve devletin bu doğrultuda uyguladığı sosyal politikalarıdır.

Çalışmamızın genel amacı ülkemizdeki kız çocuklarının okullaşma durumunu araştırmak, bulguları değerlendirmek ve konuyla ilgili uygulanan sosyal politikaların yeterli olup olmadığını ortaya koymaktır. Çalışmamızın özel amacı ise araştırmadan elde edilen verileri diğer ülkelerin verileri ile kıyaslayarak politika önerileri oluşturmaktır.

Çalışmamızda literatür taraması yapılmıştır. Konuyla ilgili makaleler, raporlar, dergiler, projeler, istatistikler vb. incelenmiştir. Çalışmamız anaokulu, ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki kız çocukları ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgularda Türkiye’de okul öncesi eğitim gören kız çocukları oranının OECD ve Avrupa Birliği ortalamasının altında kaldığı belirlenmiştir. İlkokul ve ortaokulda kız çocuklarının okullaşma oranı dünya ortalamasının üstündedir; fakat OECD ve AB ortalaması yakalanamamıştır. Ülkemizde uygulanan politikalar neticesinde kız çocuklarının okullaşma oranlarının arttığı görülmektedir; fakat AB ve OECD ortalamalarının tutturulabilmesi için bu politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okullaşma, Sosyal Politika, Kız Çocukları, Eğitim, Türkiye

¹ Prof. Dr., Yalova Üniversitesi, İ.İ.B.F., Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, elifsel@gmail.com

² Doktora Öğrencisi, Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilidali, recepugurcansahin@hotmail.com

Hemşirelik Öğrencilerinin Kadına Uygulanan Şiddete İlişkin Tutumları ve Etkileyen Faktörler: Kesitsel Bir Çalışma

Emel BAHADIR YILMAZ¹ Arzu YÜKSEL²

ÖZET

Giriş: Kadına karşı şiddet, önemli bir halk sağlığı sorunudur. Kadına karşı şiddetin önlenmesinde, belirlenmesinde, ilgili kurumlara bildirilmesinde, şiddet mağduru kadının uygun kaynaklara yönlendirilmesinde, fiziksel ve ruhsal sağlık gereksinimlerinin karşılanmasında, uygun ve yeterli sağlık bakımını almasında hemşirelerin önemli rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu nedenle, mesleki eğitim süreçlerinde, hemşirelik öğrencilerinin kadına karşı şiddete yönelik tutumlarının ve bu tutumları etkileyen faktörlerin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin kadına karşı şiddete yönelik tutumlarının ve sosyodemografik özellikleri, şiddete maruz kalma ve şiddet hakkında bilgi sahibi olma durumları gibi faktörlerin tutumları üzerindeki etkisinin belirlenmesidir.

Yöntem: Bu çalışma kesitsel ve tanımlayıcı türde bir anket çalışmasıdır. Araştırmanın örneklemini, İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin Hemşirelik Bölümü'nde 2018-2019 akademik yılı güz döneminde 5-16 Kasım 2018 tarihlerinde öğrenim gören 284 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Demografik Bilgi Formu ve Kadına Uygulanan Şiddete İlişkin Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler gibi tanımlayıcı istatistikler ile ikili karşılaştırmalarda Mann Whitney U testi ve ikiden fazla değişkenin olduğu karşılaştırmalarda Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.9 ± 2.1 olup %68'i kadındır. Öğrencilerin %75.4'ünün şiddete tanık olduğu, şiddete tanık olan öğrencilerin %55.6'sının aile içinde tanık olduğu, %22.9'unun ailesinden şiddet gördüğü, %61.5'inin fiziksel şiddete maruz kaldığı, %11.3'ünün sevgilisinden şiddet gördüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin %72.5'inin kadına yönelik şiddet hakkında eğitim almadığı, eğitim alanların %17.3'ünün lisans eğitimi boyunca bu eğitimi aldığı ve %84.9'unun şiddet hakkında eğitim almak istediği saptanmıştır. Öğrencilerin Kadına Uygulanan Şiddete İlişkin Tutum Ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamasının 40.1 ± 12.4 olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin kadına karşı şiddete ilişkin tutumlarının iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca cinsiyeti kadın olan, sağlık meslek lisesinden mezun olan, annesi orta düzeyde eğitime sahip olan ve kadına yönelik şiddet hakkında bilgi almak isteyen öğrencilerin daha olumlu tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir. Ancak kadına karşı şiddet hakkında eğitim aldığını, ailesinde şiddete tanık olduğunu, aile içinde şiddete maruz kaldığını ve sevgilisinden şiddet gördüğünü bildiren öğrencilerin kadına karşı şiddet hakkında olumsuz tutumlara sahip oldukları bulunmuştur.

Sonuç ve Öneriler: Bu sonuçlar doğrultusunda hemşirelik müfredatına kadına karşı şiddet konusunda ders eklenmesi, dersin konuya ilişkin bilgi ve deneyimi olan eğitimciler tarafından verilmesi ve eğitimin teoriyi pratiğe dönüştürücü yöntemlerle işlenmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, hemşirelik öğrencisi, kadına karşı şiddet.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

² Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Ebelik Öğrencilerinin Kadının Çalışmasına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi

Emel BAHADIR YILMAZ¹ Hafize EKİN² Gizem EKİN³

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, ebelik öğrencilerinin kadının çalışmasına ilişkin tutumlarını belirlemektir.

Yöntem: Kesitsel türde planlanan araştırmanın örneklemini, 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'nde okuyan 232 ebelik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Demografik Bilgi Formu ve Kadının Çalışmasına Karşı Tutum Ölçeği (KÇKTÖ) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde betimleyici istatistikler, Mann Whitney U testi ile Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.47 ± 1.72 'dir. Öğrencilerin %29.7'si birinci sınıf, %23.3'ü ikinci sınıf, %24.1'i üçüncü sınıf ve %22.8'i dördüncü sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin toplam KÇKTÖ puan ortalamaları 63.07 ± 11.08 'dir. Öğrencilerin KÇKTÖ puan ortalamaları “toplumsal cinsiyet eşitliği dersi” alma durumuna göre istatistiksel anlamlılıkta bir fark göstermiştir ($p < 0.05$). Ölçek maddelerinin ortalaması alındığında en yüksek puanı alan maddeler şu şekilde sıralanmıştır: “Kadınlar iş hayatındaki engeller ve güçlüklerle baş edebilirler”, “Kadınlar duygularına göre davrandıkları için işlerinde ortaya çıkan sorunları çözemezler” ve “Kadına çalışma hakkı vermek, ona yeteneklerini geliştirme olanağı vermek demektir”

Sonuç: Araştırmaya katılan öğrencilerin kadının çalışmasına ilişkin tutumları oldukça yüksektir. Öğrencilerin tutumlarını “toplumsal cinsiyet eşitliği dersi” almaları olumlu yönde etkilemiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin derslerin bütün ebelik okullarında verilmesi, hem öğrencileri güçlendirmek hem de bakım verdikleri hastaların savunuculuğunu yapmak açısından önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci ebe, kadının çalışmasına yönelik tutum, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

² Öğrenci, Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

³ Öğrenci, Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik ABD

Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algılarının İncelenmesi: Düzce Örneği

Emel İŞTAR IŞIKLI¹

ÖZET

Bu çalışmanın amacı erkek ve kadın üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, Düzce Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde öğrenim gören 112 öğrenciye anket uygulanmıştır. Öğrencilerin %64,3'ü kadın, %35,7'si erkektir. Yaş ortalaması 21'dir. Toplumsal cinsiyet algısını ölçmek için Altınova ve Duyan'ın (2013) geliştirdiği ölçek kullanılmıştır. Verilerin analizi için SPSS.24 paket programından faydalanılmıştır. Yapılan bağımsız örneklem t testi sonucuna göre kadınların toplumsal cinsiyet algı ortalaması daha yüksektir. Cinsiyet ile toplumsal cinsiyet algısı arasındaki bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı ($p= 0,005$) olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Algısı, Üniversite Öğrencileri.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Sigortacılık ve Sosyal Güvenlik Bölümü, emelistar@duzce.edu.tr

Engelli Kadınların Uğradığı Ayrımcılık Konumlarının Belirlenmesi

Fatma KAHRAMAN GÜLOĞLU¹

Özet

Bu çalışma engelli kadınların engelli erkeklerden ve engelli olmayan kadınlardan farklılaşan ayrımcılık durumlarını tespit etmeyi ve böylece engelli kadınların konumlarının daha iyi anlaşılmasını amaçlamaktadır. Bu şekilde onlara yönelik geliştirilen sosyal politikaların da netleştirilmesine faydalı olmayı hedeflemektedir. Hem engelli bir birey hem de bir kadın olarak engelli kadınlar; engellilik ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığına birden uğramaktadır. Bu durum onların sadece engellilik ayrımcılığını ya da sadece toplumsal cinsiyet ayrımcılığını önlemeye amaçlayan çalışmalardan yeterince faydalanamamalarına neden olmaktadır. Bu çalışmada engelli kadınların konumlarının belirlenmesinde öncelikle engelli olmadan yola çıkılarak yaklaşıldığı; ancak bunun yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Engelli kadınların birbirinden ayrıştırılmayacak şekilde hem engellilik hem de toplumsal cinsiyet ayrımcılığına uğradığı bu durumun en iyi şekilde çoklu ayrımcılığın çeşitlerinden biri olan kesişimsel ayrımcılıkla ifade edilebileceği ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kadın, engelli kadın, kesişimsel ayrımcılık

¹Dr. Öğr. Üyesi, Yalova Üniversitesi İİBF Sosyal Hizmet Bölümü, Engelli Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü.

Pazarcı Kadınlar Üzerine İnceleme: Sakarya İli Örneği

Fatma FİDAN¹ Yeliz YEŞİL²

ÖZET

Kadın emeği tarihsel süreç içinde mal ve hizmet üretimi, yeniden üretim için temel bir güçtür ve toplumsal ilişkiler açısından da önem taşımaktadır. Kadınların sosyo-ekonomik hayata katılımının farklı türleri bulunmaktadır. Pazarcılık farklı bir çalışma biçimi olarak kadınlar açısından alternatif çalışma alanı olarak önem kazanmaktadır. Pazarlarda geçmişten günümüze üreticiyle tüketici bir araya gelmektedir, Pazarlar üreticinin ürünlerini kısa ve kolay yoldan tüketiciye sunduğu geleneksel alışveriş mekânlarıdır. Kırsal yerlerde genellikle haftanın belirli bir günü belirli bir yerde kurulan pazarlar, şehirlerde ise çeşitli zamanlarda farklı coğrafi bölgelerde veya haftanın farklı günlerinde aynı mekânda kurulan süreklilik gösteren semt pazarları şeklinde faaliyet gösterebilmektedir. Araştırmada pazarcı kadınların çalışma nedenleri, çalışma koşulları ve iş olarak “pazarcılığı” algılama biçimleri araştırılmıştır ve değerlendirilmiştir. Araştırma verileri yüz yüze görüşme ve katılımcı gözlem teknikleri aracılığıyla derlenmiştir. Görüşmeler esnasında yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Her bir katılımcı ile 30-50 dakika süren görüşme gerçekleştirilmiştir. Mülakat sonucu elde edilen verilerin yerinde yani çalışma mekânlarında yapılan gözlemler ile desteklenmesi amacıyla, daha sağlıklı ve gerçekçi bilgilere ulaşmak amacıyla gözlem tekniği de kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Sakarya’da 11 farklı pazarda faaliyet gösteren 101 pazarcı kadın oluşturmaktadır. Örneklemin belirlenmesinde basit tesadüfi örnekleme metodu kullanılmıştır. Pazarcılık yapan tüm kadınlar örnekleme dahil edilmiştir. Araştırmanın bulgularına bakıldığında; araştırmaya katılan kadınların yaş ortalaması 44’tür. Kadınlardan 78’i evli, 1’i nişanlı, 8’i eşini kaybetmiş, 3’ü ayrılmış 11’i ise bekar. Kadınların eğitim durumları incelendiğinde, 5 kadın okuma-yazma bilmiyor, 10 kadın okur-yazar, 61 ilkokul, 21 orta, 3 ön lisans, 1 lisans düzeyinde eğitime sahiptir. Kadınların ortalama 6 yıl pazarcılık yaptığı görülmektedir. Kadınlardan 12’si sosyal güvence kapsamındadır. Faaliyet alanları incelendiğinde, 41 kadın evinde yaptığı ve yetiştirdiği ürünleri, 21 kadın giyim-tekstil, 10 kadın çeyiz eşyası, 9 kadın makyaj malzemesi, 8 kadın çanta-aksesuar, 5 kadın mutfak eşyası, 6 kadın ise mevsime göre farklı ürünler sattığını ifade etmiştir. Ürettikleri ürünlerin satışı amacıyla pazarcılık yapan kadınların oranı önemli bir yer tutmaktadır. Kadınların 62’si eşi, çocuğu veya bir aile üyesinin pazarcılık yapması ile başlamıştır. Kendi ürünlerini getirenlerin bireysel kararlarla başladığı görülmektedir. Kadınlardan 78’i sabit tek bir pazarda faaliyet gösterirken, 31’i farklı günlerde farklı pazarlara gitmektedir. “Gelir elde etme ve evin geçimine katkı sağlama” faaliyetin temel güdüsüdür. Kadınların yaptığı iş ile bağının nispeten zayıf, işlerini geliştirme veya çeşitlendirme arzusu yetersiz olmasına rağmen, kadınların pazarcılık yapmaktan mutlu oldukları görülmektedir. Genç pazarcılardan başka iş arayışında olanlar olsa da, pazarcılıktan ayrılıp başka işte çalışanların tekrar pazarcılığa döndüğü belirtilmiştir. Kadınlar günlük gelirlerinin 350-3000 aralığında olduğunu ancak pazar yerinin kirası, ürünlerin taşınma bedeli gibi nedenlerle maliyetlerin arttığını dile getirmiştir. Kadınlar; tezgâh için yer kirasının fazla olması, pazar yerinin fiziki imkânlarının yetersizliği (soğuk, sıcak, güvensizlik, ulaşım sorunu vb.), ürün tedariki ve ürünlerin taşınması gibi sorunlarla karşılaşmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Pazarcılık, Pazarcı Kadınlar, Sakarya.

¹ Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, SBF, Çalışma Ekonomisi ve End. İlişkileri Bölümü, ffidan@sakarya.edu.tr

²Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, İ.İ.B.F., Çalışma Ekonomisi ve End. İlişkileri Bölümü, yelizyasil@trakya.edu.tr

Türkiye’de Çalışma Hayatında Kadınların Güncel Durumu

Fatma TOSUN¹

ÖZET

Çalışma hayatına her daim aktif olarak katılan kadınlar, resmi verilerde kendilerine yer bulmakta zorlanmakta ve buldukları sınırlı yerleri de ellerinde tutmakta zorluk yaşamaktadırlar. Kadınların çalışma hayatındaki bu kırılgan durumları yaşanan herhangi bir ekonomik sıkıntı halinde ilk ve en çok etkilenen grup olmalarını da beraberinde getirmektedir. Bu durum toplumda kendilerine biçilen roller ve dolayısıyla da çalışmakta oldukları alanlar ve elbette çalışma şekilleriyle de ilgilidir. Bu çalışmada, kadınların işgücüne dahil olma biçimlerinin yanı sıra çalışma hayatında karşılaştıkları zorluklar ele alınacaktır. Çalışmanın amacı ise, kadınların eğitim, meslek, ücret farkı, işteki durumları ve içinde buldukları sektör açısından çalışma hayatındaki durumlarının güncel istatistikî veriler ışığında incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Çalışma hayatı, İşgücü istatistikleri, TÜİK

¹ Arş. Gör., Yalova Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, fatmatosun00@gmail.com

Giresun Halk Oyunlarında Kadının Rolü

Gökhan HAMZAÇEBİ¹ Reşat BULUT²

ÖZET

Doğu Karadeniz bölgesi kültürel bakımdan kadim bir geçmişe sahiptir. Bölge ve yöre insanların farklılıklarını kendilerine özgü karakterlerini en iyi yansıtan bu kültürel yapı içinde birçok özellik barındırmaktadır. Bu özelliklerinden biri de folklorik özelliklerdir diyebiliriz. Folklorun içinde yer alan ve önemli unsurlarından biri olan geleneksel danslar aynı zamanda günlük hayatın geçmiş ile gelecek arasındaki köprüsünü meydana getirmektedir. Folklorun olmazsa olmaz alanlarından biri olan halk oyunları etnik ve geleneksel yapıları içinde barındıran, yöre insanları tarafından üretilen ve nesilden nesile aktarılarak devam eden kültür ürünleridir. Bu çalışmamızda geleneksel uygulamalardan günümüze halk oyunlarında kadın konusu, toplumsal cinsiyet bağlamında ele alınarak incelenecektir. Dans ve beden arasındaki ilişki içtimai hayat içinde yaşayan yöre insanların kültürel sanata yarattığı karakterlerdir. Halk oyunlarının müzikal ve figüratif icrasında toplumsal cinsiyet çerçevesinden anlama çabası içerisinde olan bu çalışma, halk oyunlarındaki kültürel deneyimlerine odaklanmaktadır. Giresun yöresi oyunlarında kadın rolünü incelenen bu çalışmada, dansların kültürü aktarmadaki rolü irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Giresun, Folklor, Halk oyunları, Kadın.

¹ Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Bilimler Eğitimi Bölümü, gokhanhamzacebi@gmail.com

² Araştırmacı, Giresun Üniversitesi

Türkiye’de Dezavantajlı Gruplar ve Engellilerin İş ve İstihdam Sorunu

H. Yunus TAŞ¹

ÖZET

İnsanlık tarihin birçok döneminde toplumun bazı kesimleri buldukları konum, ortam ve fiziksel durumlarından dolayı dezavantajlı olarak kabul edilmişlerdir. Ancak gelişen teknoloji ve insana verilen değer artıkça bu dezavantajlı grupların durumunu iyileştirici bazı tedbirler alınmaktadır. Ancak hiçbir dönemde olumsuz olarak görülen bu durum %100 ortadan kaldırılamamıştır. Dezavantajlı olarak bilinen gruplar (çocuklar, gençler, kadınlar, yaşlılar ve engelliler) her toplumda bulunmaktadır. Bu grupların sorunları ülkelere, rejimlere, dönemlere, toplumların inanç ve bilinç durumuna göre farklılıklar göstermektedir. Birçok alanda olumlu gelişmelerin yaşandığı günümüz modern dünyasında özellikle batılı ülkeler ve Türkiye’de bu alanda birçok düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler neticesinde dezavantajlı grupların yaşam kaliteleri yükselmiş olup, yaşama sevinci olan bireyler haline gelmişlerdir.

Bu çalışmada dezavantajlı gruplar arasında en çok bilinen ve görülen bir kesim olan engelli kadınlar grubuna ait önemli sorunlarından biri olan iş bulma ve istihdam sorunu ele alınacaktır. Engelli kadınların sahip oldukları dezavantajlı durumlarının hafifletilmesi için yapılan ve yapılması gerekenler tartışılacaktır. Netice olarak yapılan ve yapılması gereken çalışmalar incelenecek olup, alınması gereken önlemlerin yeterliliği ve aksayan taraflarının iyileştirilerek sürdürülebilmesi gibi konularda da önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dezavantajlı Gruplar, Engelli İstihdamı, Engelli Kadın İstihdamı Sorunu

¹ Doç. Dr., Yalova Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi Bölümü, tasyunus@hotmail.com

Metal Sektörü Toplu İş Sözleşmelerinde Kadınlarla İlgili Hükümlerin İçerik Analizi (1981-2012)

Hasan ÇÖLGEÇEN¹ Kutluğ Kağan KARAHAN²

ÖZET

Endüstri ilişkileri sisteminin aktörleri olan işçi ve işveren arasında istihdam ilişkisi kurulması 19. yüzyılda bireysel hizmet akitleriyle gerçekleşmekte iken sonrasında işçi ve işveren arasında kurulan bu ilişkilerde devlet koyduğu kurallarla bu ilişkiyi düzenlemeye çalışmıştır. Batıda 18.yüzyıldan başlayarak ve 19.yüzyılı da etkisi altında bırakan sanayi devrimi birçok gelişmeyi beraberinde getirdiği gibi önceleri bireysel düzeyde hareket eden işçilerin toplu halde sendikaların çatısı altında hareket etmelerine sebep olmuştur. Bunun sonucunda bireysel iş sözleşmelerinin yanında toplu iş sözleşmeleri de ortaya çıkmıştır. Toplu iş sözleşmeleri sayesinde işçiler bireysel hizmet akitleriyle elde ettikleri hakların üstünde haklar elde etme imkânı bulmuşlardır. Oluşan yeni koşullar yeni ihtiyaçları doğurmuş dolayısıyla işçiler zamanın değişimiyle günün gerektirdiği sorunların çözümüne yönelik çeşitli taleplerde bulunmuşlardır. Bu talepler sonucunda toplu iş sözleşmeleri geçmişten günümüze kapsam, içerik olarak değişim göstermiştir. İşletmelerde toplu iş sözleşmeleri sayesinde çalışma ilişkilerinde istikrar ve barışa kavuşmuşlardır. Toplu iş sözleşmelerinde yer alan sosyal haklara ilişkin hükümler, ücretlere ilişkin hükümler, çalışma saatlerine ilişkin hükümlerin yanı sıra kadınlarla ilgili hükümlere yer verilmiştir. Bu çalışmada Türkiye’de metal sektöründe MESS ile Türk Metal Sendikası arasında 1981-2012 yılları arasında bağitlanan 14 tane grup toplu iş sözleşmesi hükümleri kadın çalışanlarla ilgili hükümler analiz edilmiştir. Toplu iş sözleşmesi analizinde toplu iş sözleşmelerini etkileyen hukuki, ekonomik, siyasal nitelikli makro faktörler ile işletme ve sektördeki gelişmeler ile işçi ve işveren örgütleriyle ilgili mikro faktörlerin etkisi aranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplu İş sözleşmesi, Metal sektörü, hizmet akdi, Çalışan kadınlar.

¹ Arş. Gör., Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, hasancolgecen@gmail.com

² Arş. Gör., Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, kkagankarahan@gmail.com

Televizyon Reklamlarında Kadın Objesinin Kullanımı ve Aristoteles'in Retorik Üçlemesi: Pınar Süt Reklamı Örneği Çözümlemesi

Hasan KAYA¹

ÖZET

Televizyon hem göze hem de kulağa seslenen en etkili kitle iletişim araçlarından biridir. Günümüzde artık hemen hemen her evde televizyon bulunduğu ve işlenen konular açısından da evin her bireyine seslenmesi bu kitle iletişim aracının etkisini ve kullanımını arttırmaktadır. Bundan dolayı televizyon reklam mecrası olarak reklam verenler ve ajanslar tarafından ilk sırada yer almaktadır. Reklam, yapımcıları kadın objelerin kullanıldığı reklamların izleyiciler üzerinde daha fazla etkili olduğunu fark ettiklerinden bu yana neredeyse bütün reklamlarda kadın oyuncular kullanılmaktadır. Böylelikle televizyon reklamlarında kadına verilen roller sürekli olarak değişmektedir. Reklamlarda kadınlar, evde iş yaparken, çocuklarıyla ilgilenen iyi bir anne, kocasını düşünen eş olarak yer alırken son zamanlarda kadınların iş yaşamına daha fazla katılımının sonucu olarak da çalışan kadın olarak yer almaya başlamışlardır.

Reklamlarda kullanılan retorik unsurlar hedef kitlenin ikna edilmesinde oldukça önemli bir araçtır. Bu araç sayesinde hedef kitle etkilenmekte ve yapılan reklamlarla markayı veya ürünü satın almasında önemli bir ikna aracı olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada amaç; televizyon reklamlarında kullanılan kadınlara atfedilen rollerden hangilerinin kullanıldığını ortaya koymaktır. Çözümleme pınar markasının “Pınar Süt” reklamıyla sınırlandırılmaktadır. Bu reklamdan elde edilen sonuç markanın diğer reklamlarını kapsamamaktadır. Araştırma verileri televizyon reklamlarında kadın objesinin kullanımı ve Aristoteles'in retorik üçlemesi bağlamında çözümlenmesiyle elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Televizyon Reklamlarında Kadın, Aristoteles'in Retorik Üçlemesi, Pınar Süt

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, hasankaya_1995@hotmail.com

Bilişim Teknolojilerinde Kadın İstihdamının Rolü: Turizm Örneği

Hasan Önal ŞEYHANLIOĞLU¹ Yahya ÖZDEMİR² Said KINGİR³

ÖZET

Küreselleşen dünyamızda rekabet koşullarının giderek artması, teknolojik gelişmelerin hız kazanması ve kadınların hizmet sektöründe ön planda değerlendirilmeleri çağımızın bir gerçeğidir. Çalışmanın amacı, bilişim teknolojileri alanında çalışan kadınların turizm sektöründeki istihdamı ve değerlendirilmesi üzerinedir. Çalışma verileri Sakarya'da faaliyet gösteren turizm işletmelerinde bilişim teknolojileri alanında çalışan 25 kadından toplanmıştır. Araştırma verileri nitel veri olarak elde edilmiştir. Çalışanların genel olarak memnuniyet düzeyleri yüksek, mesleki doyumları yüksek, işletme gelirlerine katkı yapan, işletme kültürüne uyumlu bireyler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Teknolojileri, Turizm Sektörü, Kadın İstihdamı.

¹ Doktora Öğr., Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, hasan.seyhanlioglu@ogr.sakarya.edu.tr

² Öğr. Gör., Yalova Üniversitesi, Yalova MYO, Bilişim Teknolojileri Bölümü, yahya.ozdemir56@gmail.com

³ Prof. Dr., Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, saidkingir@sakarya.edu.tr

Türkiye’de Kadın Girişimcilik ve Girişimci Kadın Sivil Toplum Kuruluşları: KAGİDER Örneği

Hatice Kübra KIRCA¹

ÖZET

Kadının toplumların mimarı olduğunu ve hayatı boyunca her alanda üretim faaliyetlerinde baş aktör olarak rol aldığını biliyoruz. Bu rolü sebebiyle annelik vasfı kadına çocuğun yetiştirilme aşamasında cinsiyete dayalı roller verir ve cinsiyete göre düzenlenmiş iş bölümünün olduğu toplumsal yapılar, kadını çalışma hayatının dışında tutan etkenler arasında görülür. Bu sebeple bu toplumlarda kadın, çalışma hayatına katılamaz ve baskılara maruz kaldığında da girişimde bulunamaz. Ancak her kadında ailesine katkı sağlama arzusu girişimciliğe temel oluşturur. Kadın girişimcilerin, hem kendileri hem de istihdam ettikleri kişiler için iş yaratmaları ve çalışma yaşamında daha etkin ve aktif olmaları; onların toplumdaki konumlarını güçlendirmesine, toplumların gelişmişlik düzeyini etkilemesine ve gelir dağılımındaki adaletsizliğini önlemeye önemli katkılar sağlamaktadır. Çalışma hayatında örgütsel hareketin sanayi devrimiyle başlayan faaliyetleri günümüzde de devam etmektedir. Bu bağlamda Türkiye’de sivil toplum kuruluşları aracılığıyla gerçekleştirilen girişimcilik faaliyetleri kadınların da çalışma hayatına girmesini sağlamıştır. Bu çalışmanın amacı; toplumsal sorunlar sebebiyle çalışma hayatıyla geç tanışmış kadınların, Girişimci Kadın Sivil Toplum Kuruluşları ile başlayan yolculuğunu, bu aşamada nelerle karşılaştıklarını ve Sivil Toplum Kuruluşlarının kadın girişimciliği üzerindeki rolleri Türkiye Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER) örneği ile ele alınacaktır.

KAGİDER ulusal ve uluslararası alanda birçok ortaklık projesini mentörlük desteğinde bulunduğu kadın girişimcilerle gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda Anadolu şehirlerinde mentörlük desteği sağlanan kadınlar girişimcilik faaliyetlerinde bulunmuşlar ve sayısız başarı hikayesi yazmışlardır. Bunun akabinde gençlerin de girişimcilik faaliyetlerini eğitimler, çalıştaylar, toplantılar yoluyla ülkemizde bölgesel olarak da halen icra etmektedir. Bu çalışmaları üniversiteler ortaklığıyla aktif olarak yürütmektedir.

KAGİDER örneğinde olduğu gibi sivil toplum kuruluşlarının örgütsel hareketi kadının hane içindeki ücretsiz emeğini girişimcilik modelleri ile hane içi gelire dönüştürmekte ve Türkiye’de kadınların işgücüne ve istihdama katılım oranlarını da yükselmekte olduğu bilinmektedir. Bu da ülkemizin gelişmişlik düzeyini ve kişi başına düşen GSMH’da kadınların da payının olmasını ve kadının çalışma yaşamındaki varlığının devamı için önem arz ettiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Girişimciler, Sivil Toplum Kuruluşları, KAGİDER.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Kadın Araştırmaları Ana Bilim Dalı e-mail: kubrakirca@hotmail.com.tr

Göç, İşsizlik ve Yoksulluk Kıskaçında Kadın Emegi: Yeni Sanayileşen Kentlerde Bir Alan Araştırması

İlknur KARAASLAN¹ İskender GÜMÜŞ² Muhammet ATALAY³ Yeşim CAN⁴

ÖZET

Bu çalışma, yeni sanayileşen bölge özelliği taşıyan ve Marmara bölgesinin batısında yer alan Çorlu-Çerkezköy aksında kadın emeğinin emek piyasasında ve gündelik hayatta karşılaştığı sorunları incelemektedir. Çorlu-Çerkezköy aksında bulunan sanayinin büyük bir kısmı, merkezi İstanbul'da olan ve vergilerini İstanbul üzerinden ödeyen firmalardan oluşmaktadır. Sanayi üretimi, bölge dışından insanlara olduğu kadar Trakya Bölgesi'nde işsiz olanların ve tarımdan kopan insanların da istihdam anlamında sığındıkları bir limandır. 1990'lı yıllardan itibaren bölgede endüstriyel üretimin hızlı bir şekilde artması bölgeye Anadolu'nun değişik bölgelerinden göçü beraberinde getirmiş ve yıllarca bölgenin işgücü talebi göç yoluyla giderilmeye çalışılmıştır. Yeni sanayileşen bu bölgede sanayi sektörünün yüksek işgücü piyasası yaratması sonucu kadın işgücünün de aynı sektörde yüksek oranlarda istihdamın gerçekleşme beklentisini yaratmıştır. Bildiride, nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine mülakat tekniği kullanılarak, Çorlu ve Çerkezköy aksında kadınların emek piyasasına girme kararları ve emek piyasasındaki mevcut durumları sosyal ve ekonomik açıdan değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Sonuç olarak, yeni sanayileşen bu kentlerde göçün belirleyici etkisi çerçevesinde kadınlar arasında işsizlik ve yoksulluk olgusu tartışılmaktadır. Kadınların aktif bir şekilde emek piyasası içerisinde yer almalarının, toplumda ekonomik ve sosyolojik olumlu etkilerinin olacağı ileri sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın emeği, göç, yoksulluk, işsizlik, kentleşme.

¹Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üni. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Böl.

² Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

³ Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü

⁴ Öğr. Gör. Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulu Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Programı

Tarihte Sağlık Hizmeti Veren Müslüman Kadınlar

İlyas AKYÜZOĞLU¹

ÖZET

Düşünceyi belli kalıplara hapseden ve farklılıkları ön plana çıkaran kategorik düşünce biçiminin bize dayatmış olduğu çıkarımlara en fazla maruz kalan toplumsal kesim kadınlardır. Kategorik düşünce biçiminden kastettiğimiz şey, “erkek egemen” veya “cinsiyetçi” bakış şeklinde ifade edilen kavramlardan farklıdır. Nitekim bu iki kavram da (erkek egemen, cinsiyetçi) bir tepkiselliği barındırmaktadır ve buradan yola çıkılarak yapılacak veya geliştirilecek yorumlar çok da sağlıklı olmayacaktır. Çünkü bu kavramların yansıttığı anlam dünyası cepheleşmeyi ifade ettiği için çözüm değil sorun üretmeye adaydır. Sağlıklı ve çözüm odaklı bakış açısı ise farklılıkları ön plana çıkaran kategorik düşünceyi bir kenara bırakıp ortak niteliklere odaklanan düşünce biçimidir. Yani, erkek olsun kadın olsun her bir birey Allah’ın yaratmış olduğu, özel önem gösterdiği birer “insan”dır. Kadın da, erkek de aynı “öz”den yaratılmışlardır. (39/Zümer, 6.) Mü’min kişi öncelikle Allah’a ve Ahiret gününe iman etmeli sonra da hayırlı işlerde diğer insanlarla yarış içerisinde olmalıdır (3/Al-i İmran, 114; 2/Bakara, 82.). Bu ölçütler ister erkek ister kadın olsun bütün mü’minler için geçerlidir ve insanlar ancak o zaman Allah’ın rızasına erişip cennete girebileceklerdir (4/Nisa, 124). Kur’an’ın ilk emri “oku” (96/Alâk, 1.)’ dur ve bu emrin muhatabı erkek/kadın bütün mü’minlerdir. İslam’ın ilk yıllarından itibaren bu emre riayet etmek isteyen Müslüman kadınlar farklı sahalarda birikim elde etmek için gayret etmişler ve imkan bulduklarında da kendilerini ispatlamışlardır. Bu konudaki en meşhur örneklerden bir tanesi de tıp bilgisi ile ve Hz. Peygamber zamanında Hendek savaşında yaralananların tedavisi için Mescid-i Nebevi’nin bahçesine kurulan çadırda sağlık hizmeti veren sahabe Rufeyde bnt. Sa’d’dır ve bu kadın ilk Müslüman hemşire olarak kabul edilir. Rufeyde bnt. Sa’d ilk ve tek örnek değildir. Yine sağlık alanında vermiş oldukları hizmetlerle isimleri tarih kitaplarına girmiş olan Ümmü Atıyye, Şifa bnt. Abdullah, Rufeyde el-Eslemiyye, Emine bnt. Kays vd. gibi birçok isim mevcuttur. Bu tebliğde, kadınların İslam toplumundaki yeri konusunda yapılan tartışmalarda dışlayıcı görüşlere sürekli İslam tarihinin ilk dönemine atıf yapılarak yer verildiği için özellikle ilk dönemde (Abbasiler döneminin sonuna kadar) isimleri ön plana çıkmış Müslüman kadınlar ve sağlık alanındaki faaliyetleri ele alınacaktır. Konunun ana temasının kadınlar olması nedeniyle de özellikle sağlık alanındaki hizmetleriyle ön plana çıkmış Müslüman kadınlar, ilk dönem İslam tarihi kaynakları esas alınarak tanıtılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslam, Tarih, Müslüman, Kadın, Sağlık, Hizmet.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Yalova Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, ilyasi1976@yahoo.com

Ulusal Basında Psikolojik Taciz (Mobbing) Örneklerinin İncelenmesi: 2015-2018 Yılları Arasında Çıkan Haberler

Kübra ÖZDEMİR¹

ÖZET

Bu çalışmanın temel amacı, yazılı basına yansıyan psikolojik taciz kavramı sebep ve sonuçlara göre yorumlanarak, kişiler ve toplumda yansımalarını değerlendirmektir. 1980'lerde Leymann tarafından çalışanlar arasında zarar verici davranışların varlığına ilişkin tespitleri neticesinde *mobbing* terimi benimsenmiş ve literatüre girmiştir. Mobbing kavramı, son yıllarda çalışma hayatında ilişkilerde ön plana çıkmış ve akademik çalışmalarda önemli konular arasında yerini almıştır. Maruz kalanların iş ve özel yaşantısını negatif yönde etkileyen bu davranış biçimi çağımızda küresel anlamda örgütlerde çalışanların ortak sorunlarından biri haline gelmiştir.

Bu çalışmada mobbing adlandırması yerine *psikolojik taciz* tabiri kullanılmıştır. Bu tabirin ortaya çıkışı araştırılmış ve daha sonra psikolojik taciz kavramı ile ilgili yazılı basında yer alan gazete haberleri incelenmiştir. Yazılı basında nasıl yer verildiği, kişilerin bu konuda ne kadar bilgilendirildiği, psikolojik tacizin hangi sıklıkta nasıl ele alındığı, topluma nasıl yansıtıldığı önem arz etmektedir. Bu nedenle 2015, 2016, 2017 ve 2018 yıllarında Milliyet gazetesinin internet sayfasında çıkan haberler ele alınmış, gazetenin satış oranları ve popülerlik özelliği nedeniyle amaçlı olarak seçilmiştir. Araştırmada 'doküman incelemesi' tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda da psikolojik tacizle mücadele için yapılacak çalışmalara ışık tutması bakımından çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik taciz, mobbing, örgüt yapısı, toplum, yazılı basın

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Kadın Araştırmaları Anabilim Dalı, ozdemirhn83@gmail.com

Karadeniz’de Yaylacılık Faaliyetlerinde Kadının Yeri ve Önemi

Mehmet ÖZMENLİ¹ Nazım KURUCA² Fatma Emiroğlu AYDIN³

ÖZET

Türk kültürünün hiçbir kesintiye uğramadan günümüze kadar devam eden uygulamalarının başında yaylacılık faaliyetleri gelmektedir. Türk insanı iktisadî hayatının önemli bir kısmını yaylak-kışlak hayatı şeklinde sürdürmektedir. Yaylalar iktisadî hayatımızın vazgeçilmez merkezleri olarak da bilinmektedir. Özellikle Nisan-Ekim ayları arasındaki sürede Karadeniz insanının hayat nizamını yaylacılık tayin etmektedir. Karadeniz bölgesinde yaylacılık faaliyetleri erkekler tarafından sürdürüldüğü düşünülüyor olsa da bu faaliyetlerin büyük bir kısmı kadınlar tarafından yürütülmektedir. Hayvanların sağılması ve elde edilen süten peynir, yağ, çökelek, peynir gibi ürünlerin kadınlar tarafından elde edildiğini görmekteyiz. Yine hayvanların özellikle ahır bakımı kadınlar tarafından yapılmaktadır. Gübrelerin toplanması, çuvallanması gibi işlerin yine kadınlar tarafından sürdürüldüğünü ifade etmek gerekir. Kadınlar yaylalarda sadece hayvansal üretimin değil aynı zamanda sebze üretiminin sürdürülmesine katkı sağlamaktadır.

Karadeniz’in sahil köyleri hayvanların kış yiyeceği olan ot bakımından oldukça yetersiz bir yapıya sahiptir. Bundan dolayı göçerler hayvanlarına kışın yedireceği ot ihtiyacını farklı yollardan temin etmenin çarelerini aramaktadır. Bunun en kolay ve ucuz yolu olarak da yaylalardaki otların kullanılması gelmektedir.

Bu çalışma Giresun, Trabzon, Tokat, Samsun, Ordu gibi illerden yaylalara gidip yaylacılık yapan kadınlar hakkında yapılacaktır. Çalışmanın sınırları yaylacılık yapan kadınlarla sınırlı olup bizzat yaylalarda yüz yüze yapılan görüşmeler neticesinde çizilecektir. Özellikle asırlardır yaylacılık yaparak ülke ekonomisine katma değer sağlayan kadınlarımızın beklentileri ve devletimizden istekleri gündeme taşınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğu Karadeniz, kadınlar, yayla, üretim, sosyal güvence

¹ Doç. Dr. Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, mehmetozmenli@hotmail.com

² Dr. Öğretim Üyesi, Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Bilimler Eğitimi, badali28@hotmail.com

³ Öğr. Gör. Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, fatma_emroglu_aydin@hotmail.com

Kadına Yönelik Şiddetin Nöropsikolojik İşlevlere Etkisi

Merve İŞILDAR¹ Aslıhan Özlem POLAT İŞİK²

ÖZET

Kadına yönelik şiddet tüm toplumlar ve sosyoekonomik gruplardaki kadınları etkileyen, fiziksel, psikolojik ve sosyal sorunlara neden olan önemli bir sağlık sorunudur(Yaman Efe, Ş., Ayaz, S., 2010). Dünya Sağlık Örgütü ‘şiddet’i şöyle tanımlamaktadır: “Fiziksel güç ya da kuvvetin, amaçlı bir şekilde kendine, başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlar sonucunda ihtimalini artırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici biçimde ya da gerçekten kullanılmasıdır”. Şiddetin kadın üzerindeki fiziksel sonuçları açıktır ancak; kadının ruh sağlığıyla ilgili olan ve gözle görülemeyen sonuçları olduğu da bilinmektedir. Şiddet, kadının öz benliğine zarar veren bir yaşantıdır (Yanikerem, Kavlak ve Sevil, 2007). Öz benliği zedelenen kadınlarda ise depresyon, kaygı, özkıyım düşünceleri, psikosomatik hastalıklar ve travma sonrası stres bozukluğu gibi ruhsal hastalıklar sıklıkla görülebilmektedir (Dişçigil, 2003). Psikolojik stresörlerin hipokampal fonksiyonu etkilemesinden yola çıkılarak, şiddetli psikolojik travma geçiren bireylerin öğrenme, bellek ve yürütücü işlevlerde problem yaşayacağı hipotezi için teorik bir temel sağlanabilmektedir. Bununla birlikte şiddete maruz kalan kişilerin öğrenme, bellek, dikkat ve yürütücü işlevlerinde de bir takım değişiklikler gözlemlenebileceği düşünülmektedir. Yakın eş şiddetine bağlı olarak bilişsel işlevleri değerlendiren çok sınırlı sayıda araştırma olmakla birlikte bu alandaki bazı çalışmalarda bellek, dikkat ve yürütücü işlevlerde kontrol grubuna göre daha düşük performans gözlenmiş, bazı araştırmalarda ise fark saptanamamıştır.

Yukarıda belirtildiği üzere bu çalışmada; şiddete maruz kalma durumunun nöropsikolojik işlevlerde bozulmalara yol açıp açmadığına ilişkin bilgi edinmek amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, nöropsikolojik işlev, bilişsel işlev

¹ Psikolog, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ruhsal Rehabilitasyon ABD, pskmerveisildar@gmail.com

² Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri ABD

Şiddeti Önleme Sürecinde Sağlık Tedbirleri

Merve İŞILDAR¹ Tuğba UĞUR ÇİNAL²

ÖZET

Şiddet; insan yaşamının hemen her alanında mevcut olan, ülkemizde de olduğu gibi tüm dünyada ciddi bir yer tutan önemli bir toplumsal sorundur. Şiddet, farklı boyutlarda kişilere, nesnelere veya hayvanlara yönelmekte, özellikle de insan açısından ele alındığında, fiziksel, cinsel ve psikolojik olarak zarar vermeyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan, güç ile ilişkili toplumsal ya da bireysel bir davranış biçimi olarak açıklanabilmektedir (Bilge, F., Arslan, A., Doğan, Ş., 1999). Şiddet en çok kadınlara ve çocuklara yönelmektedir.

Kadına yönelik şiddet; uygulanan şiddetin sadece kadın cinsiyetine yönelik olmasıdır. Kadına yönelik şiddet İstanbul Sözleşmesi'nde; "İster kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerle tehdit etmeyi zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" olarak ifade edilmektedir. Kadına yönelik şiddetle mücadele adına 20 Mart 2012 tarihinde "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" yayınlanmıştır. Bu kanun alanda geçerliliğini sürdürmekte ve 6284 sayılı kanun kapsamında şiddet mağduruna yönelik önleyici ve koruyucu tedbir kararları alınabilmektedir. 6284 sayılı kanunun 5/1-h ve ı maddeleri uyarınca alınan tedbir kararları şiddet uygulayana yönelik talep edilmekte ve kişinin alkol veya madde kullanımı sürecinde korunan kişilere yaklaşmaması ve bir sağlık kuruluşuna muayene ve tedavisinin sağlanması tedbirini içermektedir. Şiddet uygulayan kişinin bağımlılığı olması halinde 5/1-h maddesi, bunun dışında bir ruhsal hastalığı olması halinde ise 5/-1 maddesi uyarınca alınan tedbir kararları mahkemeler tarafından Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerine iletilmekte ve bu merkezler tarafından Sağlık Müdürlükleri ile resmi yazışma yapılmaktadır. Sağlık Müdürlükleri tarafından kişiler için randevu oluşturulmakta ve takipleri yapılmakta fakat kişinin muayeneye gitmemesi halinde herhangi bir zorlama bulunmamaktadır. Bu süreçte durum, tedbiri ihlal olarak değerlendirilse bile verilebilecek 3-10 gün arasındaki hapis cezası çoğu kişi için yeterince caydırıcı olamamakta veya polis merkezleri tarafından talep edilen zorlama hapisleri hakimler tarafından onanmayabilmektedir. Şiddet failinin psikiyatrik destek almaması şiddetin devamlılığına sebep olmakta ve süreç kadını kadın konuküne gitmeye itmektedir. Bunun yanı sıra şiddet uygulayan kişinin rehabilitasyonu adına herhangi bir adım atılmamış olması şiddet döngüsünün sürekli hale gelmesine sebebiyet verebilmektedir.

Yukarıda belirtildiği üzere bu çalışmada 6284 sayılı kanun kapsamında alınan sağlık tedbirlerinin uygulama süreci, yaşanan aksaklıklar ve bu aksaklıklara yönelik çözüm önerileri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadına Yönelik Şiddet, 6284 Sayılı Kanun

¹ Psikolog, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ruhsal Rehabilitasyon ABD, pskmerveisildar@gmail.com

² Sosyal Çalışmacı, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet ABD, tubisjik@hotmail.com

Kadın Girişimciliğinde Yeni Trend: Anne Girişimciliği

Meryem Coşkun¹ Reyhan Ayşen WOLFF²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, kadın girişimciliği toplumdaki değişmelere göre farklılıklar ve yeniliklerinin sonucu olarak kavramların değişmesinden ortaya çıkan kadına yönelik yeni bir girişimcilik türü olan “*Anne Girişimciliği*”nin incelenmesidir. Anne girişimciliği, çocuk sahibi olan kadın girişimciler olarak tanımlanabilir. Anne girişimciliği bir alt girişimcilik türü olarak ele alınmaktadır. Bu alt girişimcilik türü hem kadın girişimciliğinin, hem de genel anlamda girişimciliğin bir alt türüdür. Anne girişimciliği kimlik oryantasyonlu bir girişimcilik türü olup niş bir alandır (Halaç, 2015). Anne girişimcilerin en önemli özellikleri olarak; motivasyon kaynağı esnek çalışma, bağımsız faaliyetler, öz saygıyı artırma, aile bütçesine destek verme ve çocukların geleceğine yatırım olduğu görülmektedir (Proffit, 2013). Bu çalışmada, anne girişimciliğinin tanımı, özellikleri ve gelişmesi ele alınacaktır. 21. yüzyılda değişimin toplumsal yaşam tarzları ve küreselleşmenin etkisiyle daha çok yayıldığını görmekteyiz. Bu bakımdan anne girişimciliğinin önemi üzerine dikkat çekilmektedir. Araştırmamızda literatür tarama ve uygulama örneklerinden faydalanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: girişimcilik, kadın girişimciliği, anne girişimciliği

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kadın Araştırmaları Anabilim Dalı

² Prof. Dr. Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kadın Araştırmaları Anabilim Dalı Başkanı

Kentsel Alanda Kadınların Yaşadığı Sorunlara Çözüm: Kadın Dostu Kentler

Muharrem ES¹

ÖZET

Birleşmiş Milletler Kadın Dostu Kentler Ortak Programı 2006 yılında toplumsal cinsiyet eşitliği prensiplerinin yerel yönetimlerin planlama ve programlama süreçlerine dahil edilmesi ve bu sürece paralel olarak yerel yönetimler ile kadın örgütlerinin güçlendirilmesi ve aralarındaki işbirliği fırsatlarının artırılması amacıyla başlatılmıştır. İçişleri Bakanlığı'nın ana paydaşı olduğu Ortak Program'ın ilk aşamasına Birleşmiş Milletler kuruluşlarının yanı sıra, Sabancı Vakfı, 10 ülke ve çok sayıda kadın sivil toplum kuruluşu destek vermiştir. Programın ilk aşaması 2006-2010 yılları arasında Türkiye'de 6 kentte; İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon ve Van'da uygulanmıştır. Kadın Dostu Kentler Programı, sürdürülebilir ve insan hakları temelli yaklaşımıyla BM Nüfus Fonu-UNFPA tarafından İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin (1948) kabul edilmesinin 60'ıncı yılı vesilesiyle yapılan değerlendirmede tüm dünyada 'insan hakları alanında yürütülen' en iyi altı program arasına girmeyi başarmış ve Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarını yerel yönetimlere taşıyan ilk program olmuştur. Program'ın uygulandığı 6 kentte kaydedilen ilerlemenin ardından, birçok yerel yönetim kendi illerinde de "Kadın Dostu Kent" modelini uygulama isteği ile UNFPA'ye başvurmuştur. Bu olumlu gelişmelerden hareketle, Kadın Dostu Kentler-2 Ortak Programı, birinci aşamanın bıraktığı noktadan, toplumsal cinsiyeti yerel yönetişime dahil etmek amacıyla 2011 yılında başlatılmıştır. Program'a dahil olma isteği ile başvuran aday iller 'kapasite' ve 'ihtiyaç' esasına göre sıralanmış ve yeni program illerinin seçimi için bu ölçütler üzerinden ağırlıklı bir değerlendirme yapılmıştır. Yapılan haritalama çalışmasının sonunda 7 yeni il (Adıyaman, Antalya, Bursa, Gaziantep, Malatya, Mardin, Samsun) Ortak Program'a dahil olmuştur. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Kadın Dostu Kentler Birleşmiş Milletler Ortak Programı'nın ulusal ortağı ve temel paydaşıdır. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu-UNFPA ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı-UNDP'nin ortaklaşa yürüttükleri Kadın Dostu Kentler Programı'nın 2'inci aşaması, İsveç Uluslararası İşbirliği ve Kalkınma Ajansı-SIDA tarafından finanse edilmiştir. Bu çalışmada Yalova'nın kadın dostu kent olma potansiyeli irdelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın Dostu Kentler, Yalova, UNFPA, SIDA

¹ Doç. Dr. Yalova Üniversitesi, İ.İ.B.F Öğretim Üyesi, muharrem_es@hotmail.com

Bir Mikro Kadın Girişimcilik Örneği: Kadınalar

Musa ŞAHİN¹

ÖZET

Bu çalışmanın genel amacı, kadının toplumsal rolünün sürekliliğine açıklık getirmek, özel amacı ise, bir girişimcilik örneği olarak ‘kadınaları, kurdukları vakıf işletmeyi ve yaptıkları hizmetleri tanıtmaktır.

Araştırmada dokümantasyon yöntemiyle veriler toplanmış ve örnek olay yöntemi ile ‘kadınaların toplumsal rolü’ analiz edilmiştir. Araştırma kadınalar örneği ile sınırlandırılmıştır.

Kadınalar, bir mikro girişimcilik örneğidir. Gönüllülük ilkesi ekseninde kentsel sorunları çözmek için kendi öz sermayeleri ile bir vakıf işletme kurmuşlardır. Bu işletme ile Afyon kentinin su ve alt yapı sorunlarını çözmüşlerdir.

Sonuç olarak, Afyon Kadınalar girişimi Türk Toplumunda kadının kamusal alanda sürekli yer ve rol aldığı somut bir göstergesidir. Kadın, toplumsal alana kurumsal olarak etkin bir şekilde sürekli katılmıştır. Toplumsal süreçler kadının kamusal alana katılımına açıktır.

Toplumsal koşullar değişse de kadının toplumsal sorumluluk alanına ortak olma irade ve isteği değişmemiştir. Türk kadını her çağda girişimci kimliğini sürdürmüştür. Cumhuriyet döneminde bu kimliğini daha ileri noktalara taşımıştır. Kadın, kamusal alana, toplumsal cinsiyet üzerinden değil bir insan olarak katılmıştır. Toplumsal rolünü ‘Kadın Kimliğini’ koruyarak devam ettirmiştir ve ettirmektedir.

Anahtar Kavramlar: Kadın, Kadın Algısı, Kadın Girişimcilik, Kadınalar

¹ Prof. Dr., Yalova Üniversitesi, İ.İ.B.F., Sosyal Hizmet Bölümü, sosmus@hotmail.com

Emek Piyasası Politikası Olarak Kadınların Güçlendirilmesi: Refah Politikaları Açısından Bir Tartışma

Mustafa AYKAÇ¹ İskender GÜMÜŞ²

ÖZET

Kadınların emek piyasalarına katılması, son dönemde toplumsal cinsiyet ile ilgili tartışmaların başında gelmektedir. Kadınların ev dışında ücretli çalışmasının artması, gelişmiş ülkelerde ekonomik gelişmenin önemli unsurlarından bir olarak görülmesinin yanı sıra, Fordist üretim sisteminin krizi ile gündeme gelen erkek ekmek kazanan modelden kadının da ücretli istihdam edildiği iki gelirli aile ekmek kazanan modele geçişle doğrudan bağlantılıdır. Diğer yandan, kadınların istihdamına yönelik politikaların temeli, toplumsal cinsiyet meselesine yönelik anlayışla ilişkilidir. Bu durum, kadının emek piyasasında olduğu kadar hane halkı, aile ve refah sistemlerindeki rolünü genellikle göz ardı eden ve post-Fordist üretim sisteminin parçalara ayırdığı bir gelenekten kaynaklanmaktadır. Modern aile yapılarının ortaya çıkması ve yaygınlaşması hem teorik ve hem de uygulama açısından temel bir inceleme konusudur. Kadın ve erkeklerin aile ile ilgili görev sorumluluklarındaki değişikliklerin işgücü piyasasındaki statülerinde ve rollerinde nasıl değişikliklere yol açtığı, ekonomik ve sosyal olarak önemli sonuçlara sahiptir. Refah devletinin erkek ekmek kazanan modelini destekleme ve güçlendirme anlayışı ve buna yönelik araçları, kadın ve erkeklerin çalışma hayatındaki rollerini büyük ölçüde belirlemiştir. Bu bildiride, emek piyasasının işleyişinin kurumsal bir analizi ile refah sisteminin ve hane halkı ekonomisinin tarihsel ve dinamik gelişiminin tamamlayıcı bir analizi birlikte ele alınmak suretiyle bir tartışma yapılması amaçlanmaktadır. Nitel analiz yöntemi ile yapılan araştırma sonucunda kadınların güçlendirilmesi üzerine kaynaklara ulaşılmış ve refah politikaları ekseninde yapılan uygulamalar incelenmiştir. Emek piyasalarına geniş bir kurumsal bakış açısı olmadan, ülkeler arasındaki emek piyasalarında yaşanan değişimleri ve cinsiyetin ülke içindeki rolünü açıklamanın zor olacağı ileri sürülebilir. Diğer taraftan, bu farklılıklar sadece emek piyasası yapısı ve emek piyasası politikalarındaki farklılıklardan değil, aynı zamanda sosyal ve hane halkı sistemlerinin örgütlenmesindeki ve refah rejimleri ve devlet politikalarındaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın istihdamı, toplumsal cinsiyet, kadınların güçlendirilmesi, sosyal politikalar.

¹ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, maykac78@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, iskender.gumus@klu.edu.tr

Katherine Mansfield ile Leyla Erbil Öykülerinde Kadına Bakış

Mustafa BOSTAN¹

ÖZET

Yeni Zelanda'da doğmasına rağmen yaşamını İngiltere'de sürdüren Katherine Mansfield, otuz beş yıl süren ömründe çok sayıda öykü yazmış ve öyküleri ile dikkat çekmiştir. Özellikle Virginia Woolf ile T. S. Eliot'un da içinde bulunduğu bir edebiyat topluluğuna katıldıktan sonra öykü serüveni gelişen Mansfield, öykülerinde genellikle kadın kahramanlara yönelmiş, kadının toplum tarafından ezilmesine, toplumsal cinsiyet farklılığına, kadının sadece cinsel bir obje olarak görülmesine, erkek egemen bir toplumda kadının söz sahibi olamamasına dikkat çekmiştir. Türk edebiyatında ise Fatma Aliye ile başlayan kadının ezilmişliğine dikkat çeken feminist bakış, Halide Edip ile devam etmiş Cumhuriyet'in ilanından sonra da Nezihe Meriç, Sevgi Soysal, Tomris Uyar, Nursel Duruel, Tezer Özlü gibi kadın yazarlar tarafından sıkça kullanılmıştır. Dikkat çeken bu yazarlardan biri de Leyla Erbil'dir. Yazmış olduğu öykü ve romanlarında ezilmiş ve hor görülmüş kadınlara, toplumsal cinsiyet farklılığına, kadının evde kalması, eşine cinsel tatmin sağlaması ve çocuk doğurmasından başka herhangi bir beklentinin olmamasına eleştirel bir bakışla eğilmiştir. Leyla Erbil'e göre toplum, ülke, yönetim hatta din erkekçedir. Erkekçe olan bu dünyada daima kadını savunmuştur. Bu çalışmada Katherine Mansfield ile artzamanlı yaşamış olmasına rağmen benzer konuları öykülerinde işleyen Leyla Erbil'in öykülerinde kadına bakış metne dayalı yöntem ile karşılaştırılacaktır. Leyla Erbil'in Eski Sevgili adlı öykü kitabı ile Katherine Mansfield'in Bahçede Eğlence adlı öykü kitabı tematik olarak incelenecek ve kadına bakışta benzer temalar tespit edilecektir. Çalışmada birbirinden farklı zamanlarda ve farklı kültürlerde yaşamış, dinsel ve ırksal bağlantısı olmamasına rağmen iki kadın yazarın öykülerinde kadına bakışın benzer olduğu, kadının ezilmişliğine karşı çıkışın kadınca sesinin farklı yüzyıllarda ve milletlerde de benzerlik gösterdiğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler Katherine Mansfield, Leyla Erbil, Kadın

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, mustafaabostan@gmail.com

Kadın Üniversite Öğrencilerinde Finansal Okuryazarlık Algı, Davranış Becerileri: Yalova Üniversitesi İİBF UTF Bölümü Uygulama Örneği

Nalan ECE¹ Ömer Nasuhi ŞAHİN²

ÖZET

Finansal okuryazarlık, kişinin para kullanma ve yönetimi hakkında sahip olduğu bilgiyle değerlendirme yapabilme ve etkili karar verme yetkisidir. Başka bir ifade ile finansal okuryazarlık, bireylerin gelirlerini, tasarruflarını ve yatırımlarını akıllıca değerlendirip, bütçelerini doğru yönetebilme yetkinliğine sahip olabilme durumu şeklinde de özetlenebilir. Bu çalışma Yalova Üniversitesinde İİBF Uluslararası Ticaret ve Finansman bölümünde öğretim alan kadın öğrencileri üzerine yapılmıştır. Kadın öğrencilerin finansal okuryazarlığı ve para yönetimi konularında, finansal bilgilere, finansal davranışları ve finansal tutumları sınanarak finansal okuryazarlığı anket soruları kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Toplamda 140 öğrenci ankete katılmış olup bunların %42,14'ü kadın öğrencilerden oluşmaktadır. Anket sonuçları SPSS kullanılarak analize tabi tutulmuştur. Tamamlanan çalışma sonucunda Yalova Üniversitesi kadın öğrencilerinin finansal temel bilgi seviyeleri arttıkça finansal okuryazarlık seviyelerinin arttığı, ailelerinin eğitim seviyelerinin bu konuda etkili olmadığı ve bu konuda gelişmelere açık olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Finans Okuryazarlığı, Finansal Eğitim, Finansal Farkındalık

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Yalova Üniversitesi İİBF UTF bölümü, nalan.ece@yalova.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Yalova Üniversitesi İİBF UTF bölümü, onasuhi.sahin@yalova.edu.tr

Doğu Karadeniz’de Kadınların İktisadi ve Sosyal Hayata Katkıları

Nazım KURUCA¹ Mehmet ÖZMENLİ² Hüseyin KARA³

ÖZET

Türk toplumunda kadınlar hakkında son yıllarda birçok bilimsel çalışmanın yapıldığını ve yapılmaya da devam ettiğini söylemek mümkündür. İktisadî ve sosyal hayatın her aşamasında yer alan kadınlar hakkında yapılan çalışmalar milli kültür açısından da çok önemlidir. Özellikle Cumhuriyet’in kurulduğu yıllarda Türk kadınının bu süreçte ne kadar önemli bir hizmeti ifa ettiği konusu tam manasıyla ortaya konulmuş değildir. Hâlbuki bu dönemde Türk kadını değirmenlerin işletilmesinden köy yollarının yapımına, bağının bahçesinin işletilmesine kadar her sahada görmek mümkündür. Bu yıllarda ülkemizin nüfus yapısı da bu faaliyetlerde kadının rol almasını zorunlu kılmaktadır. Ülkemizin inşasına dair uygulamaların en güzel örneklerini Karadeniz bölgesinde görmek mümkündür.

Karadeniz bölgesi hakkında yapılan çalışmalar incelendiğinde özellikle kadınlar hakkındaki bilgilerin eksik ve yetersiz olduğunu söylemek gerekir. Karadeniz bölgesinde kadın iktisadî ve sosyal hayatın nerede ise tamamında bir şekilde yer almaktadır.

Yöre insanı geçimini büyük ölçüde fındık ve çay üretiminden temin etmektedir. Fındık ve çay üretiminin her aşamasında önemli miktarda insan gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun yanında mısır üretimi, hayvancılık ve evlerin yakınında bulunan bağ ve bahçelerde sebze üretimi de yapılmaktadır. Bu bahçelerdeki ağaçların meyvelerinden kışlık ihtiyaçlar kurutma ya da pekmez yapmak suretiyle üretime katkı sağlamaktadırlar. Bu üretim faaliyetlerinin merkezinde Karadeniz’in kadınları bulunmaktadır.

Bu çalışmada Karadeniz kadınlarının iktisadi ve sosyal hayatımıza ne gibi katkılar sağladıkları hakkında bir değerlendirme yapılacaktır. Çalışmanın alanı Giresun ve Trabzon illeri ile sınırlı tutulacaktır. Literatür çalışması olmakla beraber çalışma arazide yapılacağı için sözlü kaynakların bilgisine sıklıkla müracaat edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Giresun, Trabzon, kadın, sosyal hayat, iktisadi hayat

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Bilimler Eğitimi Bölümü, badali28@hotmail.com

² Doç. Dr. Üyesi Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, mehmetozmenli@hotmail.com

³ Öğr. Gör. Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Bilimler Eğitimi Bölümü, hkara28@gmail.com

Karadeniz’de Hayvancılık Faaliyetlerinde Çobanların Yeri ve Önemi (Kadın Çobanlarımız)

Nazım KURUCA¹ Metin AKAR²

ÖZET

Çobanlık insanoğlunun en eski mesleklerinden biri olmakla birlikte günümüzde “çoban” tabiri bazen karşımızdakinin bilgi birikimini aşağılamak gayesiyle de kullanılmaya başlandı. Hâlbuki bizim kültürümüzde çoban ve çobanlık mühim ve özel bir yere sahiptir. Çoban, Türk kültüründe yüzyıllardır sürdürülen göçleri büyük bir organizasyon olarak idare eden bilge kişi olarak karşımıza çıktığı gibi manevi dünyamızı şekillendiren peygamberlerin, dünya tarihine yön veren önemli devlet adamlarının da mesleklerinden biridir. Ancak zaman içerisinde büyük bir dönüşüm yaşayan çobanlık mesleğini icra edenlerin sayısında da ciddi azalmalar görülmekle birlikte, çobanlık kültürüne ait unsurların da unutulmaya başlandığı bilinmektedir. Anadolu’da herkesten çoban yapılmadığını ve bunu yapacak olan kimselerde bazı özel hasletlerin arandığı da bilinmektedir. Bu özel hasletlerin başında yaratılanlara karşı şefkat ve merhamet duygusuna sahip olmanın geldiğini ifade etmek gerekir. Bu duygulara sahip olmayan kişilerin çobanlığını yaptığı hayvanlarına eziyet edebileceği bunun ise hiçbir şekilde kabul edilemeyeceği düşünülmektedir.

Karadeniz yöresinde kadın iktisadi ve sosyal hayatın nerede ise tamamında bir şekilde yer almaktadır. Bu durum yöre hakkında yapılan bilimsel çalışmalara da yansımış ve kadın-erkek işbirliği bu eserlerde sıkça vurgulanmıştır. Yöre insanı yüzyıllardır bu zorlu arazide barınmayı başardığı gibi bu araziye bir üretim merkezi haline getirmiştir. Bu mücadelenin kazanılmasında kadınların özel bir yeri vardır. Bu çalışmanın amacı da Karadeniz’deki hayvancılık faaliyetlerinde çobanların yeri ve önemini ele alarak özellikle kadın çobanların bu kültür içerisindeki önemini ifade etmektir. Çalışmadaki veriler Trabzon ve Giresun yaylalarındaki çobanlarla yüz yüze görüşülerek elde edilmiştir. Yapılan çalışmada Karadenizli kadınının, üretim faaliyetlerinin her aşamasında yer alırken aynı zamanda büyük bir şefkat ve özveriyle çobanlık mesleğini icra ettiği anlaşılmıştır. Bu şefkat ve özveri bazen hayvanlarına verdiği farklı isimlerde bazen de çobanlık faaliyetlerinin yürütüldüğü her türlü faaliyette açık bir şekilde görülmüştür. Sosyolojik olarak incelendiğinde Karadenizli kadın, her türlü becerisinin yanında bir de problemlere pratik çözüm üretme konusunda da oldukça yeteneklidir. Bunun en güzel örneğini köylerde sürdürülen “imece” uygulamasında da görmek mümkündür. İmece sadece bağın bahçenin hasat edilmesinde değil aynı zamanda hayvanların bakımı, yaylalara götürülmesi, hayvanların kırılması ve sağılması gibi uygulamalarda da görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karadeniz, çobanlık, kültür, üretim.

¹ Dr. Öğr. . Üyesi, Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Bilimler Eğitimi Bölümü, badali28@hotmail.com

² Prof. Dr., Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, metinakar@aydin.edu.tr

Öğretmen Adaylarının “Kadın Öğretmen” Algıları

Nermin ÖZCAN ÖZER¹

ÖZET

Amaç

Eğitim-öğretim sisteminin en önemli unsuru öğretmenlerdir ve öğretmenlik mesleği de en kutsal mesleklerden biridir. Günümüzde bilim ve teknoloji ışığında, bireylerin sahip olması gereken niteliklerinin giderek farklılaşması neticesinde öğretmen ve öğretmenlik kavramı üzerine yüklenen görev ve sorumluluklar daha da artmıştır. Sadece öğretim yönü ile değil, eğitim yönü ile de toplumsal model olan öğretmenler, kişisel ve mesleki gelişim yeterliklerini de çağın şartlarına göre sağlamaktadırlar. Bizler kavramlarla düşünürüz. Yani düşünceyi yapılandırmak kavramlar ile mümkündür. Kavramlar ile akıl yürüterek sebep-sonuç ilişkisine dair çıkarımlarda bulunabiliriz.

Kavram ve kavram ağları, örgüsü ile düşünme alanı sınırlandırılır. Kavramların nesnelleşerek gösterge oluşturdukları görsel sanat alanında görülmektedir. Kavramlar gösterge olarak bilgi taşıma işlevleri dolayısıyla düşünce için vazgeçilmezdir. Ayrıca düşüncenin içeriğini, biçimini ve derinliğini de oluşturarak bilgi yapısındaki seviyeyi de etkilerler. Öğretmen adaylarının da öğretmenlik mesleğine yönelik algılarının kavramsal açıdan çeşitliliği, zenginliği, farklılığı vb. gibi değerlendirilmesi bu bildiri de amaçlanmaktadır.

Yöntem

2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören 48 2.sınıf öğrencisine Görsel Sanatlar dersinde A4 boyutundaki çizgisiz kâğıtlara kullanmak istedikleri kalem çeşitleri ile öğretmen figürü çizmeleri istenmiştir. Çizilen kâğıtlar nitel araştırma yöntemlerinden “doküman analizi” yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Analizin yapılmasında içerik analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Öğretmen yetiştiren bir kurumda öğretmen algısı görsel olarak ne şekilde, nasıl algılandığı (kadın öğretmen kıyafeti, aksesuarları, yüz ifadeleri, dış görünüşleri, stilleri, eller ve ayaklarının durumu, pozisyonları, sınıf içi objeleri vb. açısından) değerlendirilerek elde edilen bulgular maddelenerek belirtilecektir. Ayrıca öğretmen adaylarının sayfa mekânını kullanma üslupları, çizim teknikleri de değerlendirilecektir.

Sonuç

Bilişim teknolojileri çağında öğretmen adaylarının gözü ile öğretmenlik mesleğine dair görsel alan ile ilgili yeterli sayıda araştırma bulunmamaktadır. Özellikle bilişim teknolojileri çağında kendi öğrenmelerini kendi ayarlayan, denetleyen, öğrenmenin nesnesi değil, öznesi olan bireyleri yetiştiren öğretmenleri, öğretmen adayları cephesinden bakarak görsel açıdan değerlendirmek bir değişim kavramının da var olduğu gerçeğinin sürdüğünü göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Öğretmen Adayları, Kadın Öğretmen, Öğretmen Algısı.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, nermin.ozer@marmara.edu.tr

Üniversitelerde Kadın ile İlgili Yapılan Tezler Üzerine Bir İnceleme

Nurettin GÜLMEZ¹

ÖZET

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Tarama Merkezindeki verilerden yararlanılmıştır. “Kadın” anahtar kelimesiyle yapılan taramada 6.275 kayıt bulunmuş ve bunların 2.000 adedinin görüntülenmesine izin verilmiştir. Bildiri metninin hazırlanmasında bu iki bin tez veri olarak kullanılmıştır.

1-Bildiri, tez türlerine göre yüksek lisans ve doktora çalışması olarak sınıflandırılmıştır.

2-Konularına göre Gazetecilik, Psikoloji, Sosyoloji, Tarih, İngiliz Dili ve Edebiyatı, Amerikan Kültürü ve Edebiyatı, Sahne ve Görüntü Sanatları, Felsefe, Psikiyatri, Siyasal Bilimler, Türk Dili ve Edebiyatı, Kamu Yönetimi, Kadın Hastalıkları ve Doğum, Sosyal Hizmetler, İletişim Bilimleri, Ekonomi, Antropoloji, Halk Sağlığı, Spor, Radyo-Televizyon, Biyografi, Batı Dilleri ve Edebiyatı, Karşılaştırmalı Edebiyat, Reklamcılık, Eğitim ve Öğretim, Uluslararası İlişkiler, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Hemşirelik, Müzecilik, İşletme, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon, Bankacılık, Beslenme ve Diyetetik, Arkeoloji, Mimarlık, Alman Dili ve Edebiyatı, Din, Giyim Endüstrisi, Doğu Dilleri ve Edebiyatı, El Sanatları, Müzik, İç Mimarî ve Dekorasyon, Adli Tıp, Anestezi ve Reanimasyon, Hastaneler, Hukuk, Aile Hekimliği, Fransız Dili ve Edebiyatı, Güzel Sanatlar, Parazitoloji, Mikrobiyoloji, Turizm, Deontoloji ve Tıp Tarihi, Halk Bilimi, Göğüs Hastalıkları, Dilbilim, Demografi, Ev Ekonomisi, Türk İnkılap Tarihi, Klinik Bakteriyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları, Onkoloji, Mütercim-Tercümanlık, Ekonometri, Ziraat, Endüstri Ürünleri Tasarımı, Biyokimya, Endüstri ve Endüstri Mühendisliği, İstatistik, Biyomühendislik, Şehircilik ve Bölge Planlama, Eski Çağ Dilleri ve Kültürleri, Biyofizik, Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri, Biyoteknoloji, Dermatoloji, Bilim ve Teknoloji, Biyoloji gibi çok çeşitli alanlar aracılığı ile kadın üzerine araştırmalar yapıldığı görülmüştür.

3-Araştırmacıların cinsiyet durumları incelenmiştir. Kadın konusuna ilgilerinin cinsiyet kaynaklı olup olmadığı ve meslekleri gereği mi kadın konusuna ilgi duydukları analiz edilmiştir.

4-Araştırmacıların yerli ve yabancı olup olmama durumları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, tez, araştırma, eşitlik, cinsiyet.

¹ Prof. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, gulmeznurettin@gmail.com

Türkiye’de İş-Yaşam Dengesi Politikalarının Değerlendirilmesi

Nurgün KUL PARLAK¹

ÖZET

20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren modern kapitalist toplumlar devasa bir dönüşüm yaşamaktadır. Bu dönüşüm ekonomik, sosyal ve politik alanlarda gerçekleşmekte iş ve aile yaşamını da derinden etkilemektedir. Bu değişimin temel sebebi, Fordist-taylorist üretim modeli ve Keysenyen politikaların çökmesi ve esnekliğin karakterize ettiği yeni bir üretim paradigması olarak post-Fordist modelin yükselişidir. Bu bağlamda üretim ve istihdam bakımından hizmet sektörü ön plan çıkarken, standart istihdam ve standart aile modeli (erkeğin ekme kazandığı aile modeli) çözülmüş, iş-aile yaşamı da temelden sarılmıştır. Esneklik ve hizmet sektörü istihdamına dayalı yeni üretim modeli, pek çok teorisyenin öngördüğünün aksine yüksek vasıflı, güvenceli ve ücretli istihdam yerine çoğunlukla vasıfsız, geçici, düşük ücretli ve güvencesiz istihdam yaratmış bu da, erkeğin geliri ile bir aileyi geçindirmeyi imkânsız hale getirmiştir. Sonuç olarak daha fazla kadının (özellikle annelerin) emek piyasalarına girmesiyle iş-yaşam dengesi sorunu ortaya çıkmıştır. Bu sorun, 1980’lerden beri çalışma ilişkileri, çalışma sosyolojisi, çalışma psikolojisi ve sosyal politika alanlarının akademik gündeminin ilk sıralarındadır. Ayrıca ILO, OECD ve AB gibi uluslar üstü kurum ve kuruluşların gündeminde de yer almaktadır ve hala yoğun bir şekilde tartışılmaktadır. Bu çerçevede iş-yaşam dengesi, son derece karmaşık ve tartışmalı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyin farklı rollerini uyumlu bir şekilde yürütebilmesi, iş ve aile yaşamında denge olarak ifade edilmektedir. Ancak bireyin aile sorumlulukları ile iş-yaşamındaki rolü uyuşmadığında bu roller arasında kaçınılmaz olarak çatışma yaşanmaktadır. Bu çatışmayı çözmek önemli bir mesele haline gelmektedir. Nitekim kadının emek piyasasına girmesiyle kadının ev ve bakım rolüne ilave olarak ekme kazanan rolünü de üstlenmesi, iş ve aile arasındaki dengeyi sarsmıştır. Bu durumda devlet, iş-yaşam dengesine yönelik politikalar geliştirmek zorunda kalmıştır. Bunun somut örneğini, AB ülkelerinin uyguladığı ebeveyn izni, çocuk bakım politikaları, esnek çalışma düzenlemeleri oluşturmaktadır. Oldukça kapsamlı bu refah devleti politikaları, AB’de oldukça geniş bir yelpazede uygulama alanı bulmaktadır. Bu politikalarla, çalışma ve aile hayatının birbirinden ayrı olduğu kadar birbirini etkileyen ve bütünleyen ilişkiye sahip olduğu kabul edilmektedir. Her iki alan arasındaki çatışmaların etkili bir sistemle çözülmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Son yıllarda ülkemizde iş ve aile hayatının uyumlaştırılmasına yönelik yarım çalışma ve yarım çalışma ödeneği hakkı, kısmi süreli çalışma talep hakkı, doğum yardımı, mazeret izni ve elverişli koşullarla emeklilik hakkı ve büyükanne maaşı gibi çeşitli düzenlemeler uygulamaya koyulmuştur. Türkiye’nin içinde bulunduğu değişimler ve dönüşümler, iş-yaşam dengesi politikalarını çok boyutlu olarak değerlendirmeyi gerektirmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de iş-yaşam dengesini sosyal politika perspektifiyle AB düzenlemelerine referansla analiz etmektir. Çalışma, ikincil kaynaklara dayalı olarak yapılacaktır. Aynı zamanda iş-yaşam dengesi politikalarının sadece kadın sorunu olarak görülüp buna uygun politikaların geliştirilmesi, iş yaşam dengesi uygulama alanını ve etkinliğini sınırlandırdığını da iddia etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş-yaşam dengesi sorunu, aile, esnek çalışma, sosyal politika.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, nurgunkulparlak@istanbul.edu.tr

Kadın Sivil Toplum Kuruluşlarının Sosyal Medyayı Kullanma Biçimleri

Oğuz BÜBER¹

ÖZET

Sivil toplum insanların tek başına yapamadıklarını el birliği ile yapma şansı tanır. Bir ülkede demokrasi ve ekonomi gibi sistemlerin gelişmesinde sivil toplumun önemi büyüktür. Sivil toplum kültürü, ekonomik ve siyasal sistem alanında faaliyet gösterirken aynı zamanda özel ve kamusal alandaki faaliyetlere de yer verir. Bu bağlamda insanlar eşit vatandaş olarak tanınmalı, aynı zamanda da karşılıklı tanıma çerçevesi içinde bir araya gelip, demokratik ve şeffaf ilişkiler kurabilmelidirler. İnsanların eşit vatandaşlar olarak tanınması için öncelikle kadın erkek eşitliği sağlanmalıdır. Temelinde erkeklerle kadınların eşit olduğunu söyleyen; erkeklerin kadınlardan herhangi bir üstünlüğünü kabul etmeyen kadın örgütleri, sivil toplum mantığının oluşması için çaba sarf ederler. Sivil topluma anlam kazandıran kadın sivil toplum kuruluşlarının temel amaçlarının başında kadın erkek eşitliğinin sağlanması yer alır. Türkiye’de; kadına yönelik şiddet, taciz-tecavüz olayları ve kadın cinayetleri her geçen yıl artmaya devam etmektedir. Çalışmada kadın sivil toplum kuruluşlarının günümüzde yaşanan, kadına yönelik olumsuz olay veya durumları, sosyal medyada nasıl yansıtıldığını göstermek amacıyla Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu’nun Twitter üzerinden yaptığı paylaşımlara içerik analizi yöntemi uygulanarak çözümlenmiştir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu sosyal medyayı diğer kadın sivil toplum kuruluşlarından çok daha aktif kullandığından dolayı seçilmiştir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Twitter hesabı, 1 Nisan 2017-29 Mart 2018 tarihleri arasında olmak üzere 1 yıl süreyle incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Sivil Toplum Kuruluşları, Sosyal Medya, Sivil Toplum

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi Giresun Üniversitesi, Halkla İlişkiler Anabilim Dalı,, bonpiobar@outlook.com

Muhasebe Meslek Örgütünün Yönetsel Alanlarında Kadının Yeri Üzerine Bir Değerlendirme

Özlem USMAN¹ Sinem ATEŞ² Murat AZALTUN³

ÖZET

Bu çalışmanın konusunu kadın muhasebecilerin mesleğin yönetsel alanlarında ne derece rol aldıkları oluşturmaktadır. Çalışmada, Türkiye’de kadın muhasebecilerin faaliyet gösterdikleri illerde bağlı oldukları meslek odalarının yönetsel kademelerinde görev alma düzeylerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak muhasebe meslek örgütlerinin yönetsel alanlarında kadının mevcut durumunun tespit edilmesine yönelik araştırma yöntemi olarak nitel araştırma tercih edilmiştir. Bu tercih doğrultusunda, öncelikle Türkiye genelinde yönetsel ve yönetsel olmayan tüm kademelerde kadın muhasebeci sayısının erkek muhasebeci sayısına oranla değişimi incelenmiştir. 2009-2018 yılları arasında Türkiye genelindeki tüm muhasebe meslek odalarında faaliyet gösteren SM, SMMM, YMM sayıları, kadın ve erkek dağılımı, hazırlanan grafikler yardımıyla sunulmuştur. Bir sonraki aşamada çalışmanın temel araştırma sorusunu oluşturan kadın muhasebecilerin meslek odalarının yönetsel alanlarında yer alma düzeylerini tespit etmek için, meslek odalarının yönetsel alanlarına yönelik bir durum tespit çalışması yapılmıştır. Türkiye genelinde faaliyet gösteren 85 meslek odasının yönetim, denetim ve disiplin kurullarının yapılanmalarının tespit edilmesi amacıyla web sitelerinde yer alan güncel kurul bilgileri incelenmiştir. Verilerin kadın muhasebecilerin yönetsel alanlardaki gelişim seyirleri hakkında bilgi vermemesi nedeniyle web sitelerinde her yıl düzenli olarak faaliyet raporu sunan SMMM ve YMM odalarının yönetim, denetim ve disiplin kurullarında görev alan kadın muhasebecilerin yıllar itibarıyla değişimi trend analizi ile incelenmiştir. Ancak faaliyet raporlarını düzenli yayınlayan meslek odası sayıca oldukça az olduğundan aynı dönem aralığı için geriye dönük sınırlı sayıda faaliyet raporuna ulaşılmıştır. Gelişim seyrinin ayrıntılı şekilde ortaya konulması açısından mümkün olduğunca fazla yılı kapsayan dönem aralığının seçilmesine karar verilmiş ve en fazla meslek odasından geriye dönük faaliyet raporu elde edilebilecek dönem aralığı SMMM odaları için 2009-2017 yılları; YMM odaları için 2014-2018 yılları olarak belirlenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda kadın muhasebecilerin çeşitli yönetim kademelerine katılım oranlarının erkek muhasebecilere oranla çok az olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Mesleği, Kadın Muhasebeci, Muhasebe Meslek Odaları.

¹ Arş. Gör. Dr., Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ozlem.usman@yalova.edu.tr

² Arş. Gör. Dr., Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, sinem.ates@yalova.edu.tr

³ Prof. Dr., Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, murat.azaltun@yalova.edu.tr

Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Devlet Politikalarına Genel Bir Bakış

Reyhana Ayşen WOLFF¹ Gizem DEMİR²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, dünyada ve ülkemizde artan her türlü şiddet olaylarının içinde yer alan aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadelede Uluslararası Sözleşmelerin önemi ve rolünün incelenmesidir. Uluslararası Sözleşmeler olarak Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women / CEDAW*) ve İstanbul Anlaşmaları bu çalışmada ele alınacaktır. Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) nün tanımına göre; “fiziksel, psikolojik, sosyal, duygusal bütünlüğü tehdit edecek güç ya da kuvvetin, kendisine, başkasına, bir gruba ya da bir topluluğa karşı kullanılması”dır (Akt. Yıldırım,2018). Aileyi, kadını ve toplumu olumsuz etkileyen toplumsal sorun ve insan hakları ihlallerinden biri olan şiddetin farklı biçimlerde ortaya çıktığı görülmektedir. Bunlar; fiziksel şiddet, cinsel şiddet, psikolojik şiddet, ekonomik şiddet ve ısrarlı takip olarak yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı 1946 yılında kurulan Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu ile başlayan aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadelede örgütlenmelerinin günümüze kadar gelişimi irdelemektir. Literatür taramasına dayanan bu araştırma sonunda Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu (UN Commission on the Status of Women) kadın-erkek eşitliği ilkesinin uygulanmasını sağlamak amacıyla kurulmuş olduğu görülmüştür. Bu örgütlenme siyasi, ekonomik, sosyal ve eğitimde kadın haklarının geliştirilmesinde tavsiye düzeyinde katkı sağladığı bulunmuştur. 1979 yılında Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW); Kadın-Erkek haklarının eşitliğinin uluslararası temel belgesi olarak kabul edilmiştir. 2011 yılında İstanbul’da imzalanan ve “İstanbul Sözleşmesi” olarak adlandırılan “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi” de önemli bir sözleşme olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonunda son yüzyıl içinde kadın şiddetine yönelik önemli sözleşmelerin devlet politikalarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile İçi Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet, Uluslararası Sözleşmeler, CEDAW, İstanbul Sözleşmesi.

¹ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi, Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkez Müdürü, aysen.wolff@giresun.edu.tr

² Doktora Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.

Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Otomobil Reklamlarının Sunumları: Ford Örneği

Safiye KIRLAR¹ Kübra ÖZDEMİR²

ÖZET

Toplumsal cinsiyet kavramı, geçmişten günümüze kadına ve erkeğe atfedilen rollerden oluşmakta ve kadına biçilen cinsiyetçi bakış açısıyla ilişkilendirilmiş sosyal ve kültürel normları içermektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin oluşmasında televizyon kitle iletişim araçları içinde yadsınamaz bir yere sahiptir. Bu araştırmanın amacı televizyonda yayımlanan ilk yerli üretim olan *Ford* otomobil reklamlarını, kadının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında temsil edilmesini temel alarak incelemektir. Bu temsil edilmiş, kadının yer aldığı otomobil reklamları yoluyla göstergebilimsel yöntemle çözümlenmiştir. Ford reklamlarının seçilme amacı, otomobil sektörünün marka olarak global anlamda ilk marka olması ve Türkiye’de de ilk global marka olarak sektöre girmesidir. Bu bağlamda Ford otomobillerinin reklamları da Türkiye’deki global çalışmaların ilk örnekleri arasındadır.

Araştırmada aynı zamanda 1980 yılından günümüze kadar reklamlarda kadının imgesindeki değişim de irdelenmiştir. Çözümlemede Ford reklamlarında kadınların nasıl temsil edildikleri belirlenen içerikler sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Bu analizler sonunda; Ford markasının; reklamlarında aile kavramı ve kadın temsili, cinsel obje olarak kadın temsili, toplumsal cinsiyet rollerinin günlük hayatta temsili, erkek hâkimiyeti imgelerinin ele alındığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Toplumsal Cinsiyet, kadın, medya, reklam, otomobil, göstergebilim

¹ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi Tirebolu İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, skirlar@yahoo.com

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Kadın Araştırmaları Anabilim Dalı, ozdemirka83@gmail.com

Kadına Yönelik Şiddetin Toplumsal Cinsiyet Açısından Diziler Üzerinden İncelemesi: Gülperi Dizisi Örneği

Safiye KIRLAR¹ Rabia ÖK²

ÖZET

Görsel medya, hayatımızın önemli bir kısmında yer alan televizyon yayımları ile toplumda geniş kitleleri etkisi altına almaktadır. Televizyon dizileri toplumsal cinsiyet eşitsizliğini şekillendirip erkek egemen bir toplum oluşmasına neden olmaktadır. Televizyon dizilerinde senaryo gereği kadının baskı ve şiddet gördüğü vurgusu aktarılmaktadır. Yayımlanan programlarda diziler başta olmak üzere; reklamlar, gündüz kuşağı yayımları ve yarışmalar toplumu olumsuz yönde etkilemektedir ve bu programlar arasında televizyon dizileri izlenme açısından ilk sırada yer almaktadır. Televizyondaki dizilerin hedef kitlesi kadınlar olduğu düşünüldüğünde dizi öyküsünde kadına yönelik şiddetin izleyenler üzerinde rol model oluşturduğu ve kadınlar tarafından içselleştirildiği bilinmektedir. Amacımız dizi öykülerindeki kadın ana karakterleri üzerinden kadına yönelik şiddetin ve ayrımcılığın medyada temsilinin Göstergibilim çözümlemesiyle gözler önüne serilmesidir. İncelenecek öykünün ilk bölümü 15 Eylül 2018 tarihinde yayımlanmaya başlayan “*Gülperi*” adlı dizi, reyting sonuçlarında tüm diziler arasında ilk sırada yer alması nedeniyle seçilmiştir. Çözümlemenin evrenini Türkiye’deki tüm televizyon dizileri oluştururken, örneklem “*Gülperi*” dizisidir. Dizi öyküleri 15 Eylül 2018 ve 1 Şubat 2019 tarihleri arasında yayımlanan tüm bölümler incelemeye alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadına Yönelik Şiddet, Medya, Televizyon Dizileri, Göstergibilim Çözümlemesi

¹ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi Tirebolu İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, skirlar@yahoo.com

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Kadın Araştırmaları Anabilim Dalı, rabia-sariyildiz@hotmail.com

Fatma Aliye Hanım ve Kadın ile İlgili Bazı Görüşleri

Salim SANCAKLI¹

ÖZET

Fatma Aliye hanım Osmanlı Devleti'nin son dönemleri ile Cumhuriyet'in ilk dönemi arasında yer alan süreçte çok yönlü bir hayat sürmüş önemli bir şahsiyettir. Hem İslami kültürü, hem de yeni dönem gelişmelerini bir başka deyişle her iki kültürü de şahsında cem etmiş değerli bir yazardır. Osmanlı düşünce hayatında ilklerin sahibidir. Osmanlı'da ilk kadın yazar, ilk kadın romancı, ilk kadın felsefeci çeşitli yardım faaliyetlerine katılan ilk Türk kadını.... vs gibi özelliklere sahiptir. Babası Ahmet Cevdet Paşa Osmanlı Devleti' nin son dönemlerine damgasını vurmuş, çok büyük bir İslam hukukçusu ve önemli görevleri üstlenmiş büyük bir devlet adamıdır. Fatma Aliye Hanım babasından uzun seneler özel dersler almış, ondan azami ölçüde istifade etmiştir. Bu sebeple “Babasının Kızı” ünvanını almıştır. Bir yandan da devrinin ünlü edebiyatçılarından Ahmet Mithat Efendi'nin teşvikiyle yazı hayatına başlamış, kısa bir zamanda “Osmanlılarda ilk kadın yazar ve romancı ünvanını almıştır. Fatma Aliye Hanım İslamiyet'in kadınlara her türlü hakkı verdiğiğine inanır. Ancak zamanla kadınlar, ataerkil toplum yapısının bir gereği olarak toplum hayatından çekilmek zorunda kalmışlardır. Fatma Aliye romanlarında kadınların tekrar toplumsal hayatta daha fazla yer almalarının gerekliliğini savunur. Bunun yanında kız çocuklarının mutlaka okutulması ve eğitim görmelerinin lüzumuna dikkat çeker, bu konuda ısrarlı yazılar yazar. Fatma Aliye evlilik konusunda da tek eşli evlilik üzerinde durur. Evliliklerin tek eşli olmasının İslam'ın da tercihi olduğunu savunur. Babası Ahmet Cevdet Paşa ve hocası Ahmet Mithat Efendi de bu görüştedir. Bu çalışmada Fatma Aliye Hanım'ın eserlerinden, bu konulardaki görüşlerini arz edeceğiz. Dolayısıyla hem o döneme ışık tutacak, hem de bugüne yön verecek fikirlerini ilim ehlinin istifadesine sunacağız.

Anahtar Kelimeler: Fatma Aliye Hanım, kadın, Osmanlı Dönemi kadın

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Yalova Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, mssancakli@hotmail.com

Reklamlarda Toplumsal Cinsiyetin Kullanımı: Axe Örneği

Sefa ER¹

ÖZET

Cinsiyet genel olarak doğuştan gelen ve insanların erkek ya da kadın olduğunu belirten biyolojik olarak kullanılan bir kavramı ifade etmektedir. Ancak toplumsal cinsiyet kişinin biyolojik olan cinsiyet kavramına içinde bulunduğu toplum tarafından yüklenen anlam, beklenti ve rolleri oluşturmaktadır. Bu sebeptendir ki kişi doğduğu andan itibaren ona atfedilen kalıplarla ve anlamlandırmalarla yüzleşmektedir. Bu anlamlandırmalar ve kalıplar kimi zaman sadece anlamlandırma ve kalıp olarak kalsa da çoğu zaman bu kalıplara göre davranış beklenilmektedir. Çoğunlukla kişi içinde bulunduğu toplumun gerek dayatması gerekse topluma ayak uydurması gerekçesiyle bu kalıplar yönlendirmeler ve anlamlandırmalara uyum göstermektedir. Toplumda kişiye cinsiyetine göre yapması gerekenler yapmaması gerekenler ve ona uygun olup uygun olmayan davranışlar gerek kitle iletişim araçları gerekse içinde bulunduğu kültür ve toplum tarafından söylenmekte ve bilinçaltına işlenmektedir. Tüm bunların ışığında markalarını tanıtımı için kitle iletişim araçlarına başvuran markalar ürünlerini tanıtırken sıkça cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasında ki farkı gözden kaçırıp sadece toplumsal cinsiyet üzerinde kodlarla reklamlarını oluşturmaktadırlar. Oluşturulan reklamların incelenmesi ve kitleler üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu ise göstergebilim açısından ele alınmaktadır. Bu çalışmada Axe markasının vermeye çalıştığı mesaj, sunmak istediği algı, gönderilerinin altında yatan göstergeler ve kişilerdeki izlenimleri göstergebilim aracılığıyla incelenmiştir. Bu doğrultuda Axe reklamlarının içerisinden 2 tanesi incelenmiş olup, rastlantısal örneklem yoluyla seçilen bu reklamlar göstergebilim açısından ele alınmış ve çözümlenmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Axe Reklamları Çözümlenmesi, Kadın Bedeninin Reklamlarda Kullanımı

¹Sefa ER, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi (sfaerr@gmail.com)

Türk Özgün Baskı Resim Sanatında Kadın ve Mekân İlişkisi

Selahattin YILMAZ¹ Elif MAMUR YILMAZ²

ÖZET

Mekân, insanı çevreleyen aynı zamanda çevreden belli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerini sürdürmesine elverişli olan ya da sınırları algılanabilen yer olarak tanımlanmaktadır. Sanatta mekân ise imgelerin birbirine göre konumlandığı ilişkiyi ifade etmektedir. Tarihsel süreç içinde kadın imgesi; çalışan, üreten, doğuran kadın şeklinde sanat yapıtlarında mekânların öznesi olarak betimlenmiştir. Araştırmalarda kadın mekân ilişkilerinin daha çok resim alanına yöneldiği, özgün baskı resim alanında bu konunun yeterince ele alınmadığı görülmektedir. Baskı resim çeşitli araç ve malzemeler ile doğrudan veya kalıplar hazırlanarak kâğıda veya benzeri bir yüzey üzerine uygulanan özgün bir sanat tekniği olarak tanımlanır. Baskı resmin çoğaltılma özelliği nedeniyle daha geniş kitleye ulaşma potansiyeli taşımaktadır. Bu özellik baskıresim sanatına eşitsizliklere, dengesizliklere, çarpıklıklara karşı duyarlı olma ve bu tür toplumsal sorunlara dikkat çekme sorumluluğu yüklemektedir. Türk baskı resim sanatında kadın betimlemelerinin içinde bulunduğu çevre ya da mekân, kadının sosyal, kültürel, ekonomik vb. boyutlarda nasıl algılandığı konusundaki çıkarımlara da kaynaklık etmektedir. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı, Türk özgün baskı resim eserlerindeki kadın imgelerinin betimlendiği mekânlar üzerinden kadının sosyolojik kimliğini sorgulamaktır. Bu amaç doğrultusunda Türk özgün baskıresim sanatında kadın imgesinin işlendiği eserlerden örnekler seçilmiş, seçilen örnekler belli dönemler halinde gruplandırılarak, mekân kadın ilişkisi bağlamında teknik, estetik ve içerik olarak analiz edilmiştir. Kadın ve mekân olgusunun ele alındığı özgün baskı resimlerin tümüne ulaşmak mümkün olmadığından, belli evreleri temsil edebilecek sanatçılar ve onların yapıtlarla sınırlandırılmıştır. Analizler sonunda kadın temalı özgün baskı resimler arasında genellikle soyutlamaların ağırlıkta olduğu ve dönemin sanat akımlarından ve toplumsal olaylardan etkilenildiği bulunmuştur. Araştırma sonucunda özgün baskı resim alanında kadın imgesinin çoğunlukla dönemin görsel kültür ve kimliğini yansıtan sembolik bir düzen içinde kurgulandığı, bu kurguların ağırlıklı olarak özel mekânlarda tasvir edildiği, kamusal alanlara yer verilmediği görülmüştür. Diğer önemli bir sonuç ise figürlerin kırsal yaşamdaki emekçi kadından, kentsel yaşamdaki kadına doğru bir seyir izlediğidir. Son çeyrek yüzyılda üretilen yapıtlarda ise dijital baskı tekniklerinin de yer aldığı görülmüş ve postmodernizmin etkisiyle toplumsal içeriklerden kopmaların da hız kazandığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadın imgesinin ele alındığı kimi çalışmalarda ise kadının mekândan ve zamandan bağımsız olarak betimlendiği görülmektedir. Bu sonuçlar yorumlanarak bir takım öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Baskıresim, Kadın, Mekân, Linolyum, Ağaç baskı, Gravür

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, sartyilmaz@gmail.com

²Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, elifmamuryilmaz@gmail.com

Cumhuriyet Sonrası Türk Toplumunda Kadın Hakları Mücadelesi ve Kadın Haklarının Yerli Köklerinden Bir Parça: Nezihe Muhiddin (1889-1958)

Selim KARAKAŞ¹ Hatice Kübra KIRCA²

ÖZET

Toplumların mimarı olarak addedilen kadınların, tarih boyunca medeniyetlerin inşasında rol alan bireyler olması cinsiyet eşitsizliğine maruz kalmasına yetmemiş, kadınların haklarını almak için yaptıkları mücadeleler kadın sorunu şeklinde görülmüş ve bu bakış açısıyla yaklaşmıştır. Türkiye’de, özellikle Cumhuriyet sonrası kadın olgusu geçmişten günümüze devam eden bir tartışma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Seçme ve seçilme hakkı özelindeki kadın hakları tartışmalarında bu hakkın resmi ideoloji tarafından mı verildiği yoksa kadınların örgütlü mücadelesi sonucu mu bu hakkı kazanıldığı sorusu günümüzde halen daha tartışılmaktadır. Bu bağlamda, aydın Türk kadını profili olarak karşımıza çıkan Nezihe Muhiddin ise Cumhuriyet sonrası Kadınlar Halk Fırkası ve ardından Türk Kadınlar Birliği’ni kurmasıyla kadın hakları mücadelesinin simgesel özeti niteliğindedir. Bu çalışmada, Cumhuriyet Dönemi içerisinde konuya büyük önem veren ve üzerinde çalışmalar yapan Nezihe Muhiddin’in yaşamı, eserleri, kadın hakları bağlamında mücadelesi ve siyasi hayata katkıları özetlenmiştir. Ayrıca Nezihe Muhiddin’in karşılaştığı zorluklar, sivil toplum çalışmalarına katkıları, yaptığı konuşmalar, konunun siyasi hayata taşınması, o günün şartlarında konuya toplumun bakış açısı ve konu üzerinde alınan mesafelere yer verilmektedir.

Nezihe Muhiddin açısından bu konunun ele alınmasının sebebi, onun 19. Yüzyıl Osmanlı toplumunda doğarak, yetişme biçimi ve çevresi nedeniyle toplumun değişimine şahsen tanık olmasıdır. Kadınların yaratılışından gelen hiçbir eksiklikleri olmadığını ancak eksikliklerin toplumsal olduğunu bunun kadınların örgütlenmesiyle yenilebileceğine kati olarak inanmıştır. Bu uğurda hayatı boyunca durmaksızın çalışmıştır. Osmanlı’dan başlayıp Cumhuriyet dönemine kadar mücadele eden kadınlar istedikleri hakları elde etmişlerdir. Nezihe Muhiddin’in sürece katkıları Türk Kadınlar Birliği’nin kuruluşu, Türk Kadın Yolu Dergisi’nin yayın hayatına girişi meseleyi edebi, siyasi ve hukuksal boyuta taşımıştır.

Bu çalışmada, Cumhuriyet’in ilk feminist hareketi değerlendirilecek ve Nezihe Muhiddin’in katkılarına yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Nezihe Muhiddin, Kadın Hakları, Kadınlar Halk Fırkası, Türk Kadınlar Birliği.

¹ Dr. Öğr. . Üyesi, Giresun Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, bilge.selim@gmail.com

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Kadın Araştırmaları Ana Bilim Dalı, kubrakirca@hotmail.com.tr

Sarsıntılara Karşı Daha Güçlü Çitler (Poster)

Sena BERKTAŞ¹

ÖZET

Yaşam oldukça uzun bir yol ve bu yolda insan pek çok dönüm noktasına rastlamakta. Öyle ki yaşam unutulmaz güzel anlar sunmakla beraber pek çok yerde zorluklarla sınımlanmakta, sarsıcı durumlara sahne olmakta insan ömründe. Kimi zaman ihanet, duygusal veya fiziksel şiddet gibi derinden sarsıcı sebeplerle hayal kırıklıkları ile biten evlilikler, işyerinde maddi ve manevi şekilde maruz kalınan haksızlıklar/sömürüler, yaşamın soğuk tarafı ile mücadele edildiği zamanlarda destek beklenen en yakındakilerin sınırlarının ihlali, seçimlerinize saygı duyulmaması, yaşamınızı kısıtlama, gibi görünür veya görünmez birçok farklı sebep ile işleri daha da zorlaştırması Tüm bunların yanında ölümler hastalıklar gibi yaşamın doğal getirileri. İnsan gerçekten de yaşam boyunca pek çok kez üzülme, kırılmakta; özellikle de kadınlar. Gerek yukarıdaki örneklerden bir kısmı ile karşı karşıya gelmiş olsun gerekse bir başka olaylarla; yaşam gerçekten de soğuk tarafının bir kısmı ile tanıştırtıyor kendisinden geçenleri. Peki, bizler, biz kadınlar, biz yaşam tarafından verilen büyük bir manevi gücün yanında bir o kadar da narin, bir o kadar da hassas olanlar yaşamın kendisine has bir takım getirileri karşısında ne yapmalıyız? Yaşamın üzücü sahnelerini değiştiremediğimizde nasıl bir rolde olmalıyız, ne yapsak daha az üzülmür daha az yıpranır, bu üzücü sahnelerden gerçekten de bir tiyatro oyuncusuymuşuz gibi daha az etkilenerek, daha az yıpranarak geçeriz? Elbette ki çitlerimizi büyüterek ve güçlendirerek! Nedir bu çitler, bizi nasıl korur ki? Karşıdan bir arabanın hızla bahçenize doğru gelmekte olduğunu düşünün. Böylesi durumlarda karşıdan geleni durdurma şansınız yok, peki nasıl önlem alırsınız? Elbette çitlerle! Öyle ki bu çitler kalınca, büyükçe, iyi malzemeden yapılmış, sağlamca yere çakılmış, araları sıkı sıkı örülmüş. Gelen araba bahçenize doğru hızla ilerlerken çitlerinize çarpar, sonra yavaşlayarak durur. En fazla çitlerinizi bir miktar sarsmış olur ama sorun değil, onları tamir edebilirsiniz, yeter ki bahçenizdeki ekinlere zarar gelmesin, içindeki meyve ağaçlarını devirmesin, bahçenin ahengini büsbütün bozmasın. Bahçemiz bizim özümüzdür; içerisindeki meyve ağaçları duygularımız, ekinler hayallerimiz, otlayan koyunlar kuzular içsel yatırımımızdır her daim beslenebilmemiz için. Peki, bu çitlerimiz nelerden oluşur, nasıl daha güçlü ve sık olur? Öncelikle kendimizi sahipleneceğiz, içimizde korumaya değerli önemli hazineler olduğunun bilincinde olacağız ki ona göre sağlam çitler seçebilelim. Devamında yakınlarımızla olan iyi ilişkiler, işimize verdiğimiz değer/ coşku ile bir şeyler üretiyor olmak, hobilerimiz/ küçük büyük fark etmeksizin devamlı olarak yaptığımız aktiviteler, kendimize ait minik bir koleksiyon, bize özgü yemek tariflerimiz, gezdiğimiz yerlerin içimize işleyen detayları, okuduğumuz kitaplar, film izledikten sonraki çıkarımlarımız, her durumda kendimizi sevecek-kendimizin yanında olmamıza katkı sağlayacak iç sesimizi pozitif yönelecek çabamıza dair geri kalan her şey belki de. Bu araştırmada kadınların iç dünyasını güçlendirme konusunda farkındalık yaratma amaçlanmıştır.

Yöntem: Konu ile ilgili tarafımda çizilmiş bir resim üzerinden açıklamalarla çit ve bahçe benzetmesi ile somut ve akılda kalıcı bir şekilde aktarım yapma.

Bulgular: İyi insan ilişkileri, üreticilik/kendimize özgü bir takım şeyler üretme, devamlı olarak bir takım hobilerin/aktivitelerin gerçekleştiriliyor olması, kendimize dair iç sesimizi ve kendimize bakışımızı olumluya çevirme gayretinde olma gibi etmenlerin kadınların iç dünyasının güçlenmesi konusunda olumlu etkiye sahip olduğu düşünülmektedir.

Sonuç, kadın; içerisinde korunmaya değer bir takım şeyler olduğunun bilincinde olmalı, bir bahçenin çit ile koruma altına alınması gibi iç dünyasını da korumaya çalışmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kadın iç dünyası, korunma, çit metaforu.

¹ Arş. Gör., İstanbul Gedik Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü

Kültürlerarası İletişim Bağlamında Perennial (Yaşsız) Kadın Algısı

Sibel AKOVA¹

Özet:

Gerçekçilik ve idealist felsefe akımları ile temellenen, literatüre daimicilik kavramı ile yerleşen Perennializm (Perennialism) akımı, sosyal bir varlık olan bireyin başat niteliğinin bellek olduğunu, ahlaki değer ve ilkelerin insan doğasında daimi ve değişmez şekilde yer edindiğini, ancak yaşam pratikleri dahilinde gelişim ve değişimlere uğramasının mümkün hale geldiğini savunan bir düşünce akımıdır. Perennial (Ezeli) düşünce akımı, insan aklının mevcut genel gerçeklere koşut bir düzeyde geliştiğini savunmakta, bireylerin güncel meselelere yaklaşma şeklinin, yaşam deneyimleri, eğitimleri ve melekelerine bağlı olarak şekillendiği ve dahi düşünce yeteneklerinin bilgi odaklı gelişmeler ile bağlantılı olduğu öğretisini esas almaktadır. Bilginin mantık düzleminde gelişen bir varlık olarak konumlandığı Perennial düşüncede, karakteristik değişimlerin nitel anlamda yaşam tarzlarını ve toplumsal normların nicel manada kültürel değerleri temel alarak, iki yönlü olmak üzere dönüştürdüğü düşüncesi hâkimdir. Bilginin, bilgeliğin taşıyıcısı olduğu görüşü, bilginin zaman ve mekân bağlamından ıraksanarak öğretilmesi, bilginin karakter başat olmak üzere, kültür ve kültürel öğelerin sefiri (elçi) olma niteliği Perennial düşünce akımının temelini oluşturmaktadır. Evrensel (ezeli) gerçeklerin, toplumlar ve kuşaklar -bilhassa yeni kuşaklar- arasında aktarımı olgusu, bilginin insan ve toplumlara dair tüm öğelerinin sefiri olduğu gerçeğini gözler önüne sermektedir. Evrensel gerçek ve ilkelerin varlığının, bilginin taşıyıcı olma niteliğinden kaynaklanarak daimi ve kalıcı olma anlamlarına karşılık gelen Perennializm (uzun ömürlü, ezeli) felsefi akımı, günümüzde teknolojik gelişmelerden haberdar olan, güncel yaşam deneyimlerini farkındalık düsturu ile yaşayan, biyolojik yaşlarının ötesinde tutum ve davranışları sergileyen, kültür taşımacılığı kabiliyetini haiz ve dahi kültürlerarası iletişim yetileri yüksek, şehir ve farklı yaşamları etüt etme hevesleri güçlü, sürekli gelişim hedefi taşıyan Perennial Nesil (1960-1980 doğumlu) olarak addedilen ve dahi yaşsız nesil olarak anılan birey ve toplumlarda yaşam bulmaktadır. Çalışmanın temel konusunu oluşturan Perennial Nesil ve öğelerinin kültürlerarası iletişim bağlamında incelenmesi isteği, konunun kültürlerarası iletişim bağının varlığının tespiti şevki ile literatüre katkı sağlama çabasından kaynaklanmaktadır. Sosyal ve beşeri bilimler disiplinleri tarafından ilgi ile takip edilen Perennial nesil olgusunun, kültür ve kültürlerarası iletişim bağlamında, kadın imgesi çerçevesinde alımlama yöntemi ile sorgulandığı çalışmada, kadın öğretim üyeleri çalışmanın da örneklemini oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Kültürlerarası İletişim, Perennial Kadın, Perennializm, Yaşsız Ne

¹ Dr. Öğr. Üyesi. Yalova Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, sibelakova@gmail.com.

Oy Verme Davranışında Cinsiyetin Rolü: Türkiye’de Kadın Seçmenler Üzerine Bir İnceleme

Sinem AYANOĞLU¹

ÖZET

Seçmen davranışı her ülkede farklı sosyal, ekonomik ya da siyasi dinamiklere bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. İdeoloji, eğitim seviyesi, meslek, aile, gelir düzeyi, siyasi parti bağları, dini inanç ve tutumlar bu dinamiklerin başında sayılabilmektedir. Aynı zamanda, bu değişkenler seçim türüne ve demokrasi düzeyine göre de farklılık gösterebilmektedir. Örneğin oy verme davranışı yerel seçimlerde genel seçimlerden ya da referandum oylamasından çok farklı dinamiklere sahip olabilmektedir. Bununla birlikte gelişmiş demokrasilerdeki seçmen davranışının henüz gelişmekte olan ülkelerdeki seçmenlerden daha farklı değişkenlere dayandığını söylemek mümkündür. Tüm bunların yanı sıra, yapılan bazı çalışmalar cinsiyetin de oy verme davranışından bir parametre olabileceğini; kadın ve erkek seçmenlerin oy kararını belirlerken farklı dinamikleri göz önünde bulundurduklarını göstermiştir. Cinsiyet unsuru özellikle gelişmekte olan ülkelerde gelişmiş demokrasilerden daha çok dikkat çekmektedir. Örneğin, demokratikleşme sürecindeki Türkiye’de seçim anketlerinde oy kararının neye göre belirlendiği sorusuna erkek seçmenler yukarıda da belirtilen temel değişkenler doğrultusunda cevap verirken; kadın seçmenler için eş ya da baba gibi aile figürlerinin yönlendirmesinin de bir değişken olarak karşımıza çıktığını görmekteyiz. Bu durumun eğitim düzeyinden kültüre, ekonomik nedenlerden erkek egemen toplum yapısına kadar birçok nedeni bulunmaktadır. Bu çalışmada tüm bu nedenler çerçevesinde Türkiye’de kadın seçmenlerin oy kararlarını belirlemede kullandıkları dinamikler incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Oy verme davranışı, kadın, Türkiye, seçmen

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Yalova Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, sinem.ayanoglu@yalova.edu.tr

Finansal Kriz Dönemlerinin Yönetiminde Kadının Rolü

Sonay AKAR¹

ÖZET

Küresel ve yerel bazda gerçekleşmiş finansal krizler ve buna bağlı olarak yaşanan ekonomik durgunluklar kötü yönetimlerin bir sonucudur. Bir ülke ekonomisinde reel sektör ve finans sektörü birbiri ile etkileşim içindedir. Dolayısıyla ekonomilerde yaşanan reel sektörlü bir kriz belli bir dönemden sonra finans sektörünü de etkileyerek finansal krizlere yol açtığı görülmüştür. Yaşanan bu süreçte, kötü yönetilen ekonomik politikaların bir sonucu olan finansal krizlerde krizi fırsata çevirmek ya da krizden bir ders almak adına yönetim anlayışının değiştirilmesi gerektiği bu çalışmanın odak noktası olmuştur.

Kriz sadece ekonomik hayatı değil bu başlık altında sosyal, toplumsal ve siyasi hayatı da etkileyen olumsuz bir faktördür. Kriz makro ve mikro göstergelerden başka toplumsal hayatta kadının ve erkeğin çalışma hayatındaki rollerinde de değişiklik yapılması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Nitekim aktif çalışma hayatında erkek çalışanların oranının kadınlara oranla daha yüksek olduğu bilinen bir gerçekliktir. Bu algıyı kırmak ve durumu tam tersine döndürmek adına finansal kriz dönemlerinin yönetimi kadınlar için kendilerini gösterecekleri önemli bir fırsattır. Literatürde kadınların yönetiminde olan işletmelerin ya da finansal kurumların erkeklere oranla daha başarılı olduğu görülmektedir. Buna rağmen rakamsal açıdan bakıldığında çalışma hayatında kadınların sayısının azlığı durumun tamamen reaktif (geleneksel) bakış açısına sahip olunmasından kaynaklandığı fark edilmiştir.

Bu çalışma, finansal kurumların yönetim kurullarında ve üst yönetimdeki kadın üyelerinin varlığının rakamsal bazdaki kanuni dayanağı ve bu görevlerde yer alan kadınların finansal performanslarına ilişkin durumları finansal krizler bağlamında ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın hipotezi “Krizi fırsata çevirme” anlayışından hareketle finansal alanda yönetimdeki kadın sayısının artırılmasının gerekliliğini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda 2008 küresel finansal krizinin Türkiye’de etkisi bağlamında kadının finansal performansı işgücü oranlarına bakılarak kadının çalışma hayatındaki kotaları noktasında incelenerek değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Kriz, Yönetim, Kadın, Finansal Performans.

¹ Ph.D. Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme, tsonay61@gmail.com

Kadının Güçlendirilmesinde Kadın Girişimciliği ve Mikro Kredi Uygulamaları: Bağcılar Örneği

Yasemin ABAY¹

ÖZET

Kadının güçlendirilmesi konusu artan oranda uluslararası örgütlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve kamu kurumlarının gündemlerini oluşturmaktadır. Mikro kredi uygulaması ise kadının güçlendirilmesi açısından önemli bir araç olarak görülmektedir.

Kadının güçlendirilmesini, kadın girişimciliğini ve mikro kredi uygulamasını konu alan bu çalışmada, İstanbul'da yaşayan, farklı eğitim ve gelir seviyelerine sahip olan kadınların yaşamlarını idame ettirebilmeleri açısından, kendi işletme ortamlarını oluşturmaları veya geliştirebilmeleri için İstanbul Vuslat Doğan Sabancı Bağcılar Mikro-finans Şubesi'nden mikro kredi alan 13 kadınla ve bu şubenin yöneticisiyle yüz yüze ve telefonda görüşülmüş olup, kadınların aldıkları kredilerin onların sosyo-ekonomik hayatlarında nasıl bir etki oluşturduğu analiz edilmeye çalışılacaktır.

Ayrıca, mikro kredi almak için oluşturdukları dayanışma grupları hakkında bilgi sahibi olmak ve mikro kredi kullanan kadınların iş, aile ve sosyal hayatlarında ne gibi değişim yaşadıkları kendi deneyimleri üzerinden açıklanmaya çalışılacaktır.

Kadının güçlendirilmesini, kadın girişimciliğini ve mikro kredi uygulamasını konu alan bu çalışma yöntemsel olarak Nitel bir fenomenolojik çalışma olup, veriler içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

Bu çalışma ile mikro kredi uygulamasının kadının güçlenmesine katkı sağlayıp sağlamadığına cevap aranmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadının Güçlendirilmesi, Kadın Girişimciliği, Mikro Kredi, Dayanışma Grubu

¹ TRT İstanbul Müdürlüğü, Yapım ve Yayın Görevlisi, abayasemin@gmail.com

Kadınların İş ve Aile Yaşamı İkilemleri: Akademisyen Kadınlar Üzerine Nitel Bir Çalışma

Yasemin ÇÖLGEÇEN¹ Fatma TOSUN²

ÖZET

Kadınlar, bir işte çalışmalarının yanı sıra toplumun kendilerine biçtiği toplumsal cinsiyet rollerini de yerine getirmekle yükümlü tutulmaktadır. Kendilerine atfedilen bu sorumluluklar nedeniyle zaman zaman yetersizlik hissi yaşamakta, bu durum da hem iş hem de aile hayatlarına duygusal baskı ve stres olarak yansımaktadır. Bu çalışmanın konusunu, akademiye yer alan ve unvanlarına göre iş yükleri değişkenlik gösteren kadınların iş ve aile yaşamları arasında yaşadıkları ikilemlerin kendileriyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakatlar aracılığıyla aktarılması oluşturmaktadır. Kadınların yaşadıkları bu duygusal baskı ve stresi nasıl tanımladıkları ve bununla başa çıkma yöntemleri de çalışmanın bir başka konusudur. Çalışma kapsamında, demografik farklılıkların da bu ikilemlere etkisinin incelenmesi açısından katılımcılar arasında bekar, evli, çocuklu, çocuksuz kadınlar olmaları ve yaşları arasında da farklılık olmasına ayrıca özen gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, Kadın, Çalışma hayatı, Aile

¹ Arş. Gör. Dr., Yalova Üniversitesi, İİBF, Sosyal Hizmet Bölümü, akarcayasemin@gmail.com

² Arş. Gör., Yalova Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, fatmatosun00@gmail.com

Endüstri 4.0 Döneminde Kadının Durumu

Yasemin MAMUR IŞIKÇI¹ Esmeray ALACADAĞLI²

ÖZET

Dünya üç büyük endüstri dönemini arkasında bırakmış yeni bir döneme girmiştir. Dördüncü Endüstri Dönemi ya da kısaca Endüstri 4.0 olarak ifade edilen bu dönem, beraberinde getirdiği büyük teknolojik yeniliklere koşut olarak, toplumsal, sosyal ve ekonomik değişiklikleri de içermektedir. Öğrenen robotlar, 3D yazıcılar, insansız fabrikalar, akıllı teknolojiler, vs. şeklinde kendini gösteren Endüstri 4.0, kadınları birçok açıdan doğrudan etkileyecektir. Bu çalışmada, Endüstri 4.0 sürecinin kadınları nasıl etkileyeceği, “istihdam, güvenlik, sağlık ve katılım” parametreleri üzerinden analiz edilmiştir. Çalışmada literatüre dayalı araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma, sosyal bilimler alanında henüz yeni yeni ilgi görmeye başlayan bu konuyu “kadının durumu” açısından bakarak analiz etmesi açısından önem taşımaktadır. Literatürde bu türden bir araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırma sonunda, kadınların bu süreçten en fazla “istihdam dışı” kalarak etkilenecekleri, “güvenlik ve demokrasi” açısından olumlu yönde etkilenmelerinin karar vericilerini yönetimin ve toplumun anlayışının toplumsal cinsiyet eşitliği yönünde dönüşmesi ile mümkün olacağı sonucuna varılmıştır. Sağlık alanındaki ilerlemelerden nisbi olarak faydalansalar da kadınların bu teknolojilerin maliyetini karşılayamama riskleri ise yüksektir.

Anahtar kelimeler: Endüstri 4.0, kadın, teknoloji

¹ Dr. Öğr. Üyesi, ,Giresun Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, yasemin.mamur@giresun.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Kamu yönetimi Bölümü, ealacadagli@bayburt.edu.tr

Fortune Türkiye 100 Firmalarının Kadın İnsan Kaynakları Yöneticilerinin Kariyer Yolları ve Kariyer Başarıları Üzerine Bir Araştırma

Yonca GÜROL¹ Tuğba KARAGÜLLE² Ceylan Merve BİNİCİ³

ÖZET

Globalleşen ekonomi, hızlı teknolojik gelişmeler, örgüt yapılarının bunlara bağlı olarak değişimi, artan iş gören rekabeti, çalışanların refah, iş-yaşam dengesi konularındaki görüşlerinin değişmesi sonucunda günümüz çalışanlarının kariyerleri, tek uzmanlık alanlı/tek firmalı klasik kariyerlerden, daha esnek, sınırsız kariyerlere dönüşmüştür. Öte yandan, İnsan Kaynakları (İK) kariyerine olan ilginin son yıllarda artmasına paralel olarak Fortune dergisi her yıl ülke çapında en etkin insan kaynakları yöneticilerini seçmektedir. İnsan Kaynakları tarafından gerçekleştirilen işe alım, eğitim, yetenek yönetimi gibi uygulamalar ile toplumu ve örgüt kültürünü etkileyen kararların alınması, örgütlerin imajları (işveren markası) ve başarılarına olan stratejik katkıları bu ilginin sebeplerinden birkaçıdır. 20 yılı aşkın süredir kariyer konusunda yapılan araştırmalarda; sınırsız kariyerin kavramlaştırılması, sebepleri, etkileri, avantaj ve dezavantajları konusunda incelemeler yapılmaktadır. Bu çalışmada, Fortune 100 firmalarında çalışan, örgütler için stratejik öneme sahip kadın İK yöneticilerinin kariyer hareketlilikleri ve kariyer başarıları incelenmiştir. Fortune 100 listesi üzerinden kadın İK yöneticileri belirlenerek hazırlanan forma kariyer hareketliliğini belirlemeye yönelik veriler girilmiş sonrasında kariyer grafikleri çıkarılmıştır. Çalışmaya 31 kadın İK yöneticisi dahil edilmiştir. Çalışma sonucu elde edilen bulgular benzer çalışmalarını destekleyerek kadın İK yöneticilerinin sınırsız kariyer odaklı olduğunu göstermektedir, ayrıca kadın yöneticilerin çalışma hayatına anne olmak gibi ailevi sebeplerle ara vermediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Fortune 100, insan kaynakları, kariyer hareketliliği, sınırsız kariyer

¹ Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, gurol@yildiz.edu.tr

² Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, tubika@gmail.com

³ Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, ceylan@yildiz.edu.tr

Suriyeli Mülteci Kadınların Emek Piyasasına Katılım Sürecinde Karşılaştıkları Engeller: Şanlıurfa Örneği

Zehra Vildan SERİN¹ Lamiha ÖZTÜRK² Hamdiye ALTINÖZ³

ÖZET

Suriye’de iç savaş nedeniyle 2011 ile 2018 yılları arasında, ülkesini zorunlu olarak terk etmek zorunda kalan Suriyeli mültecilerin sayısı 5,6 milyon kişiye ulaşmıştır. Bunların %71’i, Birleşmiş Milletlerin verilerine göre, 4 milyona yakın Suriyeli mülteci, Türkiye’ye sığınmış ve geçici koruma statüsü altına alınmıştır. Türkiye’ye gelen Suriyeli mültecilerin %63’ü, 15-64 yaş aralığında ve çalışma ihtiyacı içindedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’deki Suriyeli kadın mültecilerin emek piyasasına katılım sürecinde karşılaştıkları zorlukları araştırmaktır. Suriye sınırına en yakın olan ve il nüfusunun %22’sini Suriyeli mültecilerin oluşturduğu Şanlıurfa ili içinde, kamp dışında yaşayan Suriyeli kadın mülteciler üzerinde yürütülen saha çalışmasında, nitel araştırma yaklaşımı uygulanmıştır. Araştırmanın verileri, geçici koruma altında olan ve yasa dışı yollardan Türkiye ‘ye gelen Suriyeli mülteci kadınlara uygulanan yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ve katılımcı gözlem metodu ile elde edilmiştir. Kartopu tekniğiyle seçilen örneklem Şanlıurfa ilinde ikamet eden 50 Suriyeli kadından oluşmaktadır. Verilerin analizi, Nvivo11 nitel veri analizi programı yardımıyla, betimsel ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, katılan kadınların çoğunluğu okuma yazma bilmediği ve her hangi bir eğitim yâda mesleki formasyon almadıkları tespit edilmiştir. Örneklemin %56’sinin her hangi bir işte çalışmadıkları belirlenmiştir.

Araştırma bulgularında ev kadını olan veya çalışmayan kadınların eşlerinin veya babalarının çalışmalarını engelleyici bir tutum içinde oldukları ortaya çıkmıştır. Göç öncesi Suriye’de eğitim almış kadınlar, Türkiye’ye sığındıktan sonra çalışmaya başladıklarını, daha önce çalışmadıklarını ifade etmişlerdir. Çalışanlar genellikle, geçici işlerde, yaşlı ve çocuk bakımında ve tarım işçisi olarak iş bulabildiklerini belirtmişlerdir. Geçici koruma altında statüsüne sahip olmayan kadınların tamamı sınır dışı edilmekten endişe duymaktadırlar. Ayrıca Türkçe konuşamamalarının da iş bulmaları önünde önemli bir engel olduğu görülmüştür. Suriyeli mülteci kadınların psikolojik destek almaları ve eğitilmeleri durumunda emek piyasasına entegrasyonu açısından olumlu gelişmelerin elde edileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli mülteci kadınlar, emek piyasası, işsizlik,

¹ Prof. Dr., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İktisat Bölümü, zvildan.serin@hku.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İktisat Bölümü, lamiha.ozturk@hku.edu.tr

³ Yüksek Lisans Öğrencisi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İktisat Bölümü, hamdiye63@hku.edu.tr

1980 Sonrası Türkiye’de Kadın ve Türk Sinemasındaki Kadın Temsili: Aaahh Belinda Film Örneği

Zeynep Esra ABAY ÇELİK¹

ÖZET

Türkiye tarihi için 1980’li yıllar, Türkiye’nin sosyokültürel yapısındaki değişim ve dönüşümüne işaret eden, belli başlı kırılma noktalarından birini temsil etmektedir. Cumhuriyet tarihi ile başlayan bu değişim ve dönüşümün, 1950 sonrası sanayileşme, göç ve şehirleşme ile birlikte devam ettiği; 1980 sonrasında günümüze kadar da yine farklı toplumsal dinamikler üzerinden devam ettiği bilinmektedir. Bu değişim ve dönüşüm süreci içerisinde kadının toplumdaki yeri tartışıla gelse de, bu sorgulama kadın hareketleri ile 1980 sonrası dönemde bireyselleşme ve özgürlük söylemleri üzerinden devam etmiştir. Bu manada 1980 sonrası dönem, kadının toplumdaki konumunun değişimi açısından önemli bir zaman aralığına işaret etmektedir. Bu bildiride, Aaahh Belinda filmi örneği üzerinden, 1980 sonrası Türkiye’de Kadının, Türk sinemasında nasıl temsil edildiği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Sosyokültürel Yapı, Değişim, Dönüşüm, Türk Sineması

¹ Dr, Viyana Üniversitesi, abay.celik@gmail.com